SVOBODA
Founded in 1893 in Jersey City, NJ
Published by the Ukrainian National Association

www.svoboda-news.com

СВОБОДА

Видає Український Народний Союз

Рік 119, ЧИСЛО 16, П'ЯТНИЦЯ, 20 КВІТНЯ 2012 РОКУ 1893 Vol. 119, No. 16, FRIDAY, APRIL 20, 2012 $1.00

Пам'ятаймо про Україну!

США, КУК осуджують вирок В. Іващенкові

У „Свободі" 13 квітня було оприлюднено повідомлення про засудження в Києві колишнього першого заступника міністра оборони Валерія Іващенка „за перевищення службових обо'язків" до п'яти років ув'язнення. Хворий В. Іващенко під час розгляду справи лежав на ношах. До редакції надійшли вміщені нижче заяви Посольства США в Україні та Конґресу Українців Канади з осудженням цього вироку. КУК закликає канадський уряд вжити заходів на підтримання демократії в Україні.

Заява Посольства США в Україні

У зв'язку із засудженням колишнього виконувача обов'язків міністра оборони Валерія Іващенка ми глибоко розчаровані цим останнім прикладом вибіркового правосуддя в Україні. Ми закликаємо до звільнення Іващенка, особливо з огляду на стан його здоров'я після 18 місяців досудового ув'язнення.

13 квітня

Звернення Конґресу Українців Канади

Українсько-канадська громада глибоко стурбована вироком, винесеним в ході судового розгляду 12 квітня стосовно виконуючого обов'язки міністра оборони Валерія Іващенка, засудженого до п'яти років позбавлення волі після 18-місячного ув'язнення на підставі „зловживання службовим становищем". Він є третім міністром у кабінеті ув'язненого провідника опозиції та колишнього Прем'єр-міністра Юлії Тимошенко, котра була заарештована в останні місяці на аналогічних підставах. Це сталося після п'яти звинувачень, висунених проти міністра навколишнього середовища в колишньому уряді Ю. Тимошенко – Георгія Філіпчука, котрий був засуджений на три роки позбавлення волі за договір з юридичною фірмою про розвідку в Чорному морі. Ю. Тимошенко була засуджена до семи років позбавлення волі та до трьох років заборони на заняття державних посад за підписання газової угоди з Росією, що є „несприятливою для України" .

КУК закликає уряд Канади офіційно та публічно висловити своє несхвалення цього тривожного зниження рівня демократичної практики та прав людини в Україні. Як результат переслідувань і погроз, спрямованих проти політичної опозиції, буде дуже важко для міжнародного співтовариства визнати леґітимність майбутніх парляментських виборів у жовтні 2012 року.

Канада повинна закликати українську владу припинити практику політично мотивованих судових процесів, забезпечити справедливий судовий процес і ґарантувати основні права людини, в тому числі належне медичне обслуговування. Повна відсутність належної правової процедури продовжує заплямовувати міжнародну репутацію України.

Канада повинна послати чіткий сиґнал Президентові Вікторові Януковичеві, що такого роду дії призведуть до серйозних наслідків, включаючи загрозу переговорів між Канадою і Україною щодо угоди про вільну торгівлю. Ми просимо, щоб Канада, як і раніше, відігравала принципову ролю у захисті прав людини в Україні, спираючись на лідерство, що його ініціював Прем'єр-міністр Стів Гарпер під час його візити в Україну в жовтні 2010 року і яке продовжується і сьогодні, коли Міністер міжнародного співробітництва Беверлі Ода відвідує Україну.

16 квітня

Перший у світі пам'ятник пластунам

ІВАНО-ФРАНКІВСЬК. — 12 квітня в Івано-Франківську відбулось урочисте відкриття першого у світі пам'ятника „Пластунам, що не зламали своїх присяг". Знаково, що саме у цей день відзначається 100-ліття з Дня Першої Пластової Присяги.

У відкритті взяли участь пластуни з Івано-Франківська, Коломиї, Львова, Тернополя, Києва, Луцька та Чернівців. Вітальну промову виголосив один з ініціяторів заходу Тарас Зень.

З вітаннями до присутніх звернулись пластун і голова обласної ради Олександер Сич, посадник Івано-Франківська Віктор Анушкевичус, заступник голови Обласної державної адміністрації Роман Іваницький та один з керівників Пласту в Україні Юрій Юзич.

Гроші на пам'ятник збирали пів року. Для цього пластуни продавали листівки, проводили культурні заходи та авкціони. До збору фондів долучились громадяни з різних міст України та з-за кордону. Власними силами зібрано 50 тис. грн. з необхідних 120 тис. грн. Іншу частину виділила з бюджету міська влада.

Автор пам'ятника – прикарпатський скульптор Володимир Довбенюк. Він зобразив юнака у пластовому однострої зразка 1925 року з мандрівним наплечником та орлом в руках. Саме це покоління пластунів найактивніше брало участь у національно-визвольній боротьбі. *(ПРАВДА if.ua)*

Пам'ятник в Івано-Франківську „Пластунам, що не зламали своїх присяг".

Українці Німеччини увійдуть до СКУ

МЮНХЕН. – 1 квітня президент Світового Конґресу Українців (СКУ) Євген Чолій очолив засідання щодо створення української крайової центральної репрезентації в Німеччині та виступив на конференції Світової Конференції Українських Державницьких Організацій (СКУДО) в Мюнхені.

У засіданні взяли участь близько 40 представників місцевих українських громадських організацій. Було прийнято рішення провести цього року установчий з'їзд, для проведення якого обрано організаційний комітет.

Є. Чолій виступив з доповіддю про пріоритетні напрямки праці СКУ.

Президент СКУ побував на Службі Божій в Українській греко-католицькій катедрі Пресвятої Богородиці і св. Апостола Андрія Первозваного, зустрівся з парохом о. Володимиром Вітовичем та його помічником о. Андрієм Дмитриком.

СКУ

Президент Світового Конґресу Українців Євген Чолій серед представників українських організацій Німеччини.

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

Не пустили А. Яценюка до Ю. Тимошенко

КИЇВ. — Генеральна прокуратура 17 квітня відмовилася надати народному депутатові, провідникові партії „Фронт Змін" Арсенієві Яценюкові дозвіл на зустріч цього ж дня з колишнім прем'єр-міністром України Юлією Тимошенко. А. Яценюк планував обговорити процес об'єднання опозиції. Про це повідомили у прес-службі „Фронту Змін". У повідомленні зазначається, що „Фронт Змін" вважає „відмову Генеральної прокуратури політично вмотивованою та спрямованою на зрив процесу об'єднання опозиції в Україні". У прес-службі наголосили, що, незважаючи на відмову Генпрокуратури, А. Яценюк все одно вживатиме усіх заходів для зустрічі з Ю.Т имошенко. 7 квітня А. Яценюк звернувся до Генпрокурора з заявою щодо зустрічі з Ю. Тимошенко, яка перебуває у Качанівській виправній колонії Харкова. А. Яценюк заявив, що під час зустрічі провідники „Фронту Змін" і Всеукраїнське обєднання „Батьківщина" планували обговорити питання процесу об'єднання опозиції і остаточно узгодити формат участи у виборах до Верховної Ради у жовтні 2012 року. *(УНІАН)*

„Іван Дем'янюк – український страдник"

ЛЬВІВ. — 3 квітня у Львівській обласній раді відбулася прес-конференція „Іван Дем'янюк – український страдник", яку провели голова постійної комісії з питань депутатської діяльності, етики та реґламенту депутат Михайло Барбара та громадський діяч Ростислав Новоженець. У своєму виступі депутат М. Барбара розповів історію поневірянь українця І. Дем'янюка, над яким з малих літ знущалися тоталітарні системи більшовизму і фашизму. „Не залишили у спокої І. Дем'янюка і в післявоєнний час, – зазначив депутат. – Понад 36 років поневірянь випало на долю І. Дем'янюка по тюрмах Ізраїлю і Німеччини. Проте вини його у масових вбивствах полонених у німецьких концтаборах в роки Другої світової війни так і не було доведено. Він став українським страдником, якого німецька прокуратура намагалася очорнити в очах світової громадськости, тим самим переклавши частину вини за злочини німецького фашизму на українців". М. Барбара наголосив, що Львівська обласна рада двічі зверталася до центральних органів влади в Україні з клопотанням захистити честь і гідність українського страдника. Р. Новоженець зачитав листа від сина І. Дем'янюка, в якому Іван Дем'янюк-молодший повідомляє про похорони свого батька в США, але конкретного місця не називає – з огляду на те, щоб ніхто не міг сплюндрувати могилу покійного. І. Дем'янюк не дожив 17 днів до своїх 92 років і відійшов у вічність 17 березня. *(Львівська обласна рада)*

У Криму „б'ються проросійські партії"

КИЇВ. — Комуністи набиратимуть сили на сході – у Харкові, Запоріжжі, Луганську та Донецьку. Таку думку у новому числі журналу „Країна" висловив політолог Кость Бондаренко. „Можливо, буде окрема політична сила в Криму. Але сьогодні там б'ються проросійські партії, створені за гроші Кремля. Київ тут добре прогриє. З кожним провідником говорять приблизно так: „Ви отримали 1,000 дол. з Москви, от вам іще 100". І заради цієї сотні вони готові одне одному горлянки гризти". – наголосив він. К. Бондаренко зауважив, що у Криму можливий монолітний політичний проєкт. Але не довкола традиційних кримських ґрантожерів. Він може бути зформований довкола Віктора Медведчука. На цю думку наштовхують його останні заяви. „В. Медведчук акцентує увагу на евразійстві, теперішній ідеологічній зброї Кремля. Тому саме він може стати центром тяжіння для проросійських політиків. Але у світлі наступних виборів розвивати новий чітко окреслений проросійський проєкт запізно. Люди мислять інерційно. Тому проблемою на проросійському електоральному полі для „реґіоналів" будуть, скоріше, комуністи, а не новий проєкт В. Медведчука", – підкреслив політолог. *(„Газета по-українськи")*

ТОЧКА ЗОРУ

Це право нації – обирати національних героїв

Йосиф Сірка

Гадаю, що у світі не знайдеться країни, крім України, якій би забрали її первісну назву (Русь), якій би замінили мову (мовляв, сільську на культурнішу), якій би писали історію окупанти, якій би визначали національних героїв гнобителі, яку б звинувачували у злочинах, скоєних іншими на її території і поза нею.

Ще не вщухли неприємні спогади про німецький суд над невинним Іваном Дем'янюком, якого намагалися звинуватити (після виправдання в Ізраїлі) у злочинах проти євреїв в німецьких концентраційних таборах, а тут появився новий „суддя". 32-річний німецький історик (польського походження) Ґжеґорж Россолінський-Лібе з Гамбурґу приїхав в Україну, щоб „навчити" українців їхньої історії, а точніше – щоб паплюжити визвольний рух українців. Офіційно „дослідник" пропонував лекцію: „Степан Бандера: життя українського революційного ультранаціоналіста та пам'ять про нього, 1909-2009".

Цей ще молодий дослідник знає польську і українську історію, відомий зі своїх статтей, зокрема про Львів, міг би відіграти значно позитивнішу ролю у справі примирення українців і поляків. Українці не затавровують польських національних героїв різними прикметниками типу „фашисти", нікому не накидають героїв чи мучеників.

Отож коли стаються чергові звинувачення українців у співпраці з фашистами, то мені пригадується містечно Зіґен (Siegen) в центрі Німеччини. Зараз це університетське місто, але під час Другої світової війни воно жило з важкої індустрії (фабрики Тіссена-Круппа), яка працювала дуже інтенсивно на гітлерівську Німеччину. Саме тут знаходиться велике поховання українців, що були сюди завезені на примусову працю – добували залізну руду та працювали у важкій індустрії. У самому місті та навколо нього – десятки цвинтарів, але найбільше поховання українців – на цвинтарі Ґермельсбах: 377 з 691 примусових робітників – переважно із східних областей України. На меморіяльному камені, завдяки членам німецько-українського товариства „Діялоґ", знаходиться і плита українською мовою, де зазначено: „Українським жертвам націонал-соціялізму". На іншому цвинтарі міста поховані українські дівчата та жінки, а також народжені ними від німців немовлята, які повмирали голодною смертю, бо мами змушені були йти на працю, а немовлят залишали у бараках без догляду, а коли поверталися з праці, то ті вже не дихали.

Та це цвинтарі, де хоч про частину загиблих українців та українок відомо, а скільки таких цвинтарів, де поховали українців без імені і по яких вже давно й сліду нема на місці поховання або місце вже зайняте іншим небіжчиком, бо в Німеччині, коли перестанете платити за могилу, то через певний час ділянка віддається під поховання іншому.

Українці найбільше з-поміж европейських народів зазнали на своїй долі злочинів комунофашизму, який спричинився до страшних Голодоморів 1921-1923, 1932-1933 та 1946-1947 років.

За час комуністичної влади Україна втратила десятки мільйонів найкращих хліборобів, інтеліґенції, служителів Української Православної і Греко-Католицької Церков.

До втрат, спричинених нацистами за час окупації України, зараховують також мільйони життів, але мало хто говорить про зруйновані села і міста, про вивезену індустрію, про пограбовані фабрики й заводи, про зруйновану освіту, про

(Закінчення на стор. 14)

Про святість Московського патріярха Кирила

Фелікс Хмельковський

Патріярха Московського і всієї Русі Кирила (Володимира Гундяєва) ще за життя стали величати святішим. Святіший отримує подарунки. У 2009 році, коли Патріярх Кирило служив Молебень на Володимирській гірці у Києві і журналісти зфотографували його, то усі побачили на руці Патріярха годинник фірми „Бреґет", який коштує 36 тис. евро (близько 50 тис. дол). Коли ця фотографія з'явилася в засобах масової інформації, Святіший Кирило повідомив, що українські журналісти „домалювали" йому того годинника з допомогою комп'ютера. Коли було доведено, що фото справжнє, Патріярх пояснив, що йому дарують багато речей, які так і залишаються лежати в бюрі Патріярха нерозкритими. Тобто він і не знав, що десь лежить кимось подарований годинник ціною в 50 тис. дол. Але в кожного подарунка Патріярхові є й інша сторона. Людина, яка дарувала „Бреґет", очікувала на віддяку церковного чиновника, керівника Російської Православної Церкви.

Патріярх Кирило пояснив журналістові Володимирові Соловйову, що не знав про цей годинник, і вже коли прочитав про нього, то справді знайшов його. Але ж спочатку годинник був на руці, потім була публікація про коштовну іграшку, а вже потім, за словами Патріярха Кирила, він начебто знайшов годинника в „нерозкритих скриньках". А ще перед тим предстоятель Московської Церкви публічно заявив, що не носить такого годинника, бо патріярша уніформа не дозволяє цього.

Минув час, й історія з годинником Патріярха Кирила знову опинилася на поверхні. Під час зустрічі з Міністром юстиції Російської Федерації Олександром Коноваловим Святіший Кирило знову був з годинником за 50 тис. дол. Пресслужба Патріярха на фотографії замалювала годинник, але забула про віддзеркалення руки з годинником у блискучий поверхні стола. На руці годинника ніби немає, а у дзеркальному відбиткові він є. Прес-служба Патріярха пояснила, що це було помилкою фоторедактора, який буде покараний.

Справа не в годинникові, а у власникові. Багато підприємців мають коштовні годинники, маєтки, авта, придбані за зароблені гроші. Але жоден з них не є ченцем, який не може мати нічого особистого. Все належить Церкві. Монах не може збагачуватися. Сьогодні Святіший Патріярх Кирило володіє величезним помешканням в центрі Москви, навпроти Кремля. У помешканні, крім Кирила, зареєстрована Лідія Леонова. Нещодавно вона звернулася з позовом до сусіда з нижнього поверху лікаря Юрія Шевченка і отримала від ного 20 млн. рублів з того приводу, що під час ремонту у квартирі лікаря пил залетів в помешкання Патріярха і осів на його книгах. Якби лікар не виплатив позовну

Фотографії Московського Патріярха Кирила з годинником (зліва) і без нього. (Фото: spunet.ru)

(Закінчення на стор. 14)

НА ТЕМИ ДНЯ

Загроза „Софії Київській“

Станіслав Змієвський

„Наукова і пам’яткоохоронна громадськість стурбована…“, – так починається лист, адресований міністрові культури України Михайлові Кулинякові. Йдеться про звільнення з посади генерального директора Національного заповідника „Софія Київська“ Нелі Куковальської, яке викликало широкий суспільний резонанс і спротив не лише з боку працівників заповідника, музеїв, а й усіх небайдужих до долі унікальної національної святині.

Листа можна прочитати лише на шпальтах міністерської газети „Культура і життя“, яку мало хто читає і ніхто за цим не жалкує: в кожному її числі – панегірики Президентові Вікторові Януковичеві, з його обов’язковими портретами в кольорі, а також дифірамби самому міністрові, що вміє грати на скрипці, затиснувши смичок між ніг.

Отож і лист у дусі пріснопам’ятних радянських часів, це типовий „одобрямс“, замовлений тими, кому й адресований: „Шановний пане міністре, Ваш наказ про зняття Н. М. Куковальської з посади генерального директора Національного заповідника „Софія Київська“ цілковито підтримуємо“. На догоду Міністерству культури вони силкуються не лише очорнити високопрофесійну і порядну людину, а й закликають перекреслити багатолітні традиції й досягнення колективу заповідника.

Н. Куковальській було доручено очолити великий творчий колектив заповідника „Софія Київська“ 11 років тому, коли скрипаль з консерваторським дипломом М. Кулиняк працював інструктором з культурно-масової роботи в „Укртрансгазі“. Лише через три роки по тому він видряпався наверх, бо був вірним помічником В. Януковича під час усіх виборчих кампаній. Ставши президентом, шеф віддячив своєму прислужникові, посадивши його в крісло міністра культури.

Коли минулого року Міністерству культури було підпорядковано „Софію Київську“, життя її колективу враз ускладнилося. Почалися постійні перевірки, хоч жодна комісія жодних порушень не виявила.

Очолюваний Н. Куковальською колектив практично самотужки залучив 50 млн. грн. від спонзорів та меценатів на збереження святині, перетворив її на визначний центр просвітницької роботи. Тут стали влаштовувати найпрестижніші виставки, концерти духовної музики. Фонди заповідника поповнилися дорогоцінними подарунками мистців. Як ніколи плідною була і наукова робота закладу. Здавалося б, що, врахувавши все це, М. Кулиняк мав відзначити бодай подякою генерального директора заповідника, а він натомість звільнив її з роботи.

За що? За те, що працівники заповідника нібито з допомогою лому відкривали у 2009 році саркофаг Ярослава Мудрого і пошкодили його. Насправді ж відкривали саркофаг за рішенням Вченої ради заповідника, протокол якої підписав тоді й заступник директора Інституту археології Гліб Івакін. І не з допомогою лому: накривку саркофагу обережно відсунули з допомогою сучасної техніки.

І тут з’ясувалося, що всередині, не два кістяки, як було зазначено в довоєнних актах, а лише один — жіночий, що кісток Ярослава Мудрого там немає, хоча в акті попереднього відкриття саркофага 1964 року зазначено, що його останки тоді повернули в саркофаг. Виявилося, що колишня адміністрація заповідника знала, що до саркофага повернули лише один кістяк, але мовчала про це. Тепер підняли документи, переглянули закордонні публікації, розшукали в Америці ще живих свідків і з’ясували, що коли німці відступали з Києва в 1943 року, останки князя було вивезено до Західньої Европи, а потім до США.

Н. Куковальська спеціяльно їздила до Америки. Разом з нашими дипломатами знайшла цінну інформацію про місцезнаходження останків. За її припущенням, вони знаходяться у Троїцькому соборі Брукліну. Тож якби не відкрили саркофаг, і досі б запевняли всіх, що там спочиває прах князя Ярослава. А тепер стала відома правда і з’явилася перспектива домогтися повернення останків у Київ. Заповідник звернувся з цього приводу по допомогу в усі вищі інстанції, зокрема до Мінкультури. Міністер М. Кулиняк з цього приводу ще й пальцем не кивнув.

Справжні причини звільнення з посади Н. Куковальської – це помста їй за підтримку дослідників, які встановили, що собор був закладений у часи княжіння Володимира Великого – 1011 року, а завершив будівництво храму його син Ярослав Мудрий – 1018-го. Це довела новітніми відкриттями завідувачка відділу науково-історичних досліджень заповідника Надія Нікітенко. Такі новітні дані послужили підставою для торішнього святкування 1000-літнього ювілею „Софії Київської“, який, до речі, визнала і ЮНЕСКО.

Та раді цій події були не всі. Як лише тепер стало відомо, на ім’я В. Януковича надійшов лист з пропозицією скасувати святкування, який підписав директор Інституту археології Петро Толочко. Зірвати ювілей Софії тоді не вдалося, але по його завершенню цей вчений, увінчаний багатьма реґаліями, зчинив бучний скандал на науковій конференції 16 грудня 2011 року. Він заявив, що храм заклав Ярослав у 1017 році. Тисячолітній ювілей „Софії Київської“ він назвав фікцією.

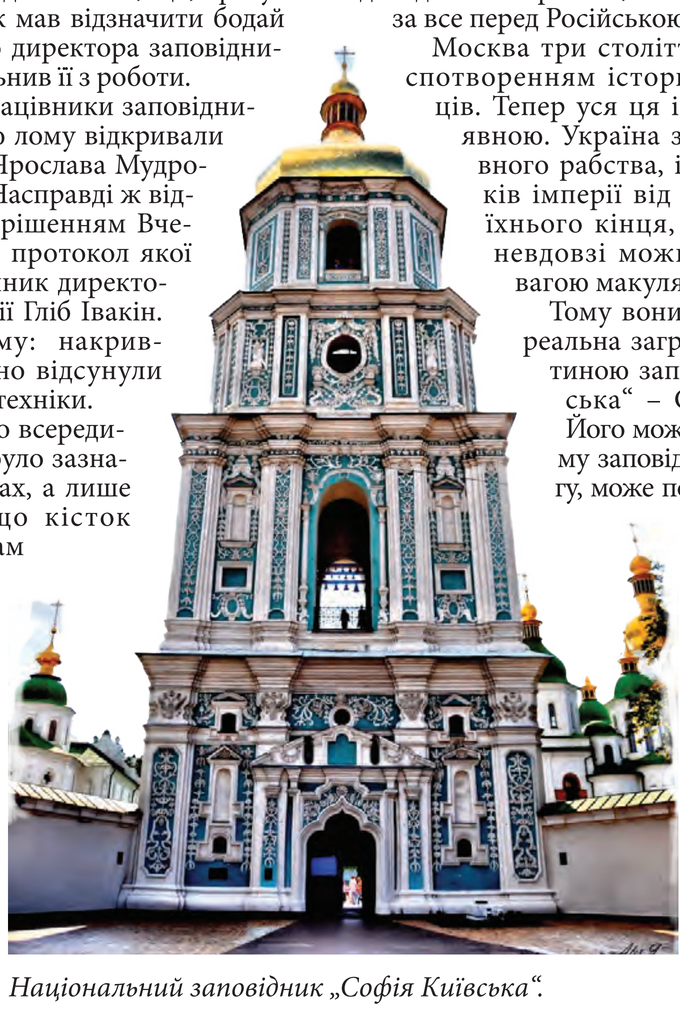
Колективного листа на підтримку наказу М. Кулиняка теж підписав і П. Толочко, відомий своїми русофільськими поглядами. Російськомовні „Нариси історії України“ під редакцією П. Толочка вихваляють позитивну ролю Переяславської ради, Івана Мазепу називають зрадником, а Голодомор не визнають геноцидом українського народу. Не дивно, що Міністерство освіти, очолюване українофобом Дмитром Табачником, рекомендувало видання як навчальний посібник для університетів.

У своїх виступах, здебільшого у російських, і то не наукових, а в політичних виданнях, П. Толочко гнівно таврує справжніх українських патріотів, називаючи їх націоналістами. Н. Куковальська та її колеги саме цим найбільше не догодили історикові, який вислужується перш за все перед Російською академією наук.

Москва три століття активно займалась спотворенням історичної пам’яті українців. Тепер уся ця імперська брехня стає явною. Україна звільняється від духовного рабства, і це лякає прислужників імперії від науки. Бо це початок їхнього кінця, а томи їхніх „праць“ невдовзі можна буде оцінювати за вагою макулятури.

Тому вони поспішають. Нависла реальна загроза над головною частиною заповідника „Софія Київська“ – Софійським собором. Його можуть передати Лаврському заповіднику який, у свою чергу, може повністю перейти у власність Московського патріярхату. Шлях до цього торує й очолюване М. Кулиняком Міністерство культури. З його подання Прем’єр-міністер Микола Азаров змінив наглядову раду Національного заповідника „Софія Київська“. призначивши її головою П. Толочка...

м. Одеса

Національний заповідник „Софія Київська“.

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

Львів має оновлене летовище

ЛЬВІВ. — Новий термінал коштував бюджетові летовища у Львові 3 млрд. грн. 12 квітня його урочисто відкрили Президент України Віктор Янукович та президент УЕФА Мішель Платіні. Під час своєї візити М. Платіні звинуватив „бандитів і шахраїв“ у штучному завищенні готельних цін в Україні до початку чемпіонату Европи з футболу і висловив сподівання на те, що українська влада вирішить цю проблему. На відміну від вічно заклопотаного президента УЕФА, В. Янукович випромінював задоволення від того, що саме за його урядування опозиційний Львів отримав модерне летовище. Про це він і згадав, виступаючи на відкритті. „Держава вклала в цей об’єкт майже 3 млрд. грн., з яких 90 відс. припадає на останні два роки“, – сказав В. Янукович. Посадовці перерізали символічну стрічку, а потім відкрили погруддя патрона летовища — короля Данила Галицького. Жодна опозиційна сила не прийшла з акцією протесту біля летовища влаштувати антипрезидентські протести. Арґументом стало те, що поїздка Президента відбувається в Чистий четвер, і проводити аґресивні акції було б не по-християнськи. Опозиція влаштувала акцію в центрі Львова біля пам’ятника Тарасові Шевченкові і спробувала перетнутися з Президентом ближче до палацу Потоцьких, але не встигла. Тож коли кілька сотень опозиціонерів прийшли на цю вулицю, їх зустрів живий кордон з понад сотні міліціонерів в уніформах і молодиків у цивільному. До сутички не дійшло, опозиція дочекалася кортежу В. Януковича і висловила все, що про нього думала. *(Бі-Бі-Сі)*

США – проти засудження В. Іващенка

КИЇВ. — Посольство США оприлюднило заяву з приводу вироку колишньому виконавцеві обов’язків міністра оборони Валерієві Іващенкові 13 квітня 2012 року: „У зв’язку з засудженням колишнього виконувача обов’язків міністра оборони В. Іващенка ми глибоко розчаровані цим останнім прикладом вибіркового правосуддя в Україні. Ми закликаємо до звільнення Іващенка, особливо з огляду на стан його здоров’я після 18 місяців досудового ув’язнення“. *(„Голос Америки“)*

Нові правила перетину кордону

КИЇВ. — Набула чинности угода про порядок перетину українсько-російського державного кордону жителями прикордонних реґіонів України та Росії. Про це 17 квітня інформувала пресслужба Міністерства закордонних справ України. Відтепер жителі прикордонних реґіонів обох держав можуть перетинати спільний кордон у міжнародних, міждержавних і місцевих пунктах пропуску того реґіону, жителями якого вони є, а також можуть перебувати на території суміжної держави в межах реґіону, до якого вони в’їхали через місцевий пункт пропуску, без реєстрації та заповнення міґраційних карток терміном до 90 днів. Дія цієї угоди в Україні поширюється на громадян України, які постійно проживають на територіях Автономної Республіки Крим, Донецької, Луганської, Сумської, Харківської та Чернігівської областей. Верховна Рада ратифікувала цю угоду 22 лютого. Президент України Віктор Янукович підписав документ 13 березня. *(Радіо „Свобода“)*

В. Янукович поговорив з В. Путіним

КИЇВ. — Президент України 15 квітня в телефонній розмові з прем’єр-міністром Росії Володимиром Путіним обговорив пляни щодо майбутніх зустрічей – повідомило російське аґентство „Інтерфакс“. Про це повідомив прес-секретар В. Путіна Дмитро Песков, який сказав, що Віктор Янукович і В. Путін обмінялися привітаннями з нагоди Великодня. За словами Д. Пескова, розмова відбулася з ініціятиви української сторони. Інавґурація новообраного президента Росії відбудеться 7 травня. У своїй останній промові перед російським парляментом у ролі голови уряду В. Путін дав зрозуміти депутатам Державної Думи, що формування зовнішньої політики Росії залишиться прероґативою президента. Той виступ, у якому він окремо згадав розроблення родовищ сланцевого газу, кореспонденти назвали тезами третього терміну В. Путіна на посаді президента. *(Бі-Бі-Сі)*

АМЕРИКА І СВІТ

„Ні" – підвищенню податків для багатіїв

ВАШІНҐТОН. — 16 квітня республіканці у Сенаті заблькували запропонований Президентом Бараком Обамою законопроєкт про підвищення податків для мільйонерів. Плян – так зване „правило Бафета" – є частиною податкової реформи, яку підтримують демократи. Його суть полягає в тому, що американці, які заробляють за рік не менше ніж 1 млн. дол., повинні платити податки хоча б за тією ж ставкою, що й середня кляса – 30 відс. Одначе, Сенатові не вдалося навіть внести це питання на розгляд. Для початку дебатів у справі пляну прихильникам необхідно було заручитися підтримкою 60 законодавців-сенаторів. Результати голосування: 51 (за) – 45 (проти) – не досить для початку дебатів. Після голосування Президент Б. Обама виступив з заявою, в якій зазначив, що республіканці „вирішили захистити податкові пільги для невеликої кількости багатих американців за рахунок середньої кляси". Республіканці вважають, що плян не сприятиме вирішенню економічних проблем країни, включно з створенням робочих місць. *(„Голос Америки")*

Страсна п'ятниця – в Єрусалимі

ЄРУСАЛИМ. — 13 квітня Страсну п'ятницю відзначили в Єрусалимі. Тисячі вірян пройшли скорботною процесією від Левових воріт Старого міста до гори Голгофа, на якій, за Новим Заповітом, розіп'яли Ісуса Христа. Учасники ходи щороку роблять 14 зупинок, під час яких згадують різні місця з Біблії. П'ять з них розташовані на території храму Гробу Господнього, куди тисячі вірян прийшли у неділю, 15 квітня, щоб відзначити Воскресіння Спасителя. *(„5-канал")*

Світовий банк очолив Джим Ен Кім

ВАШІНҐТОН. — Професор Джим Ен Кім призначений президентом Світового банку, повідомила 16 квітня американська газета „Ню-Йорк Таймс". 52-річний Дж. Ен Кім вступить на посаду президента на початку липня, після закінчення п'ятирічного терміну президентства Роберта Зеліка. Дж. Ен Кім народився у Сеулі (Південна Корея) у 1959 році. З п'ятирічного віку жив у США, має ступені лікаря (Гарвард, 1991 рік) і доктора соціяльних наук (Гарвард, 1993 рік). Був одним з засновників у 1987 році міжнародної організації „Партнерство для здоров'я", яка стала застосовувати у найбідніших країнах нові методи охорони здоров'я, з наголосом на співпрацю з місцевим населенням. Керував організацією до 2003 року. Від 2003 року – радник генерального директора Всесвітньої організації охорони здоров'я, а від 2004 року – керівник департаменту ВІЛ-СНІД. Керував дослідними центрами у галузі соціяльної медицини, катедри соціяльної медицини у Гарварді у 2005-2009 роках. Від 2009 року – президент Дартмутського коледжу, що входить в елітну групу американських університетів *(„Кореспондент")*

В. Янукович повернувся з Йорданії

АМАН, Йорданія. — Українсько-йорданські взаємини значно активізувалися. Про це заявив 16 квітня Президент України Віктор Янукович в Амані де 16-17 квітня перебував з офіційною візитою. „Ми з обох сторін відзначили, що у нас значно активізувалися взаємини між нашими країнами. Виконується декілька проєктів, робляться конкретні кроки з обох сторін – це перше", – сказав В. Янукович. По-друге, додав він, міжурядова українсько-йорданська комісія також працює досить активно і вже має перспективу. „І ми бачимо, що дуже важливу ролю у створенні механізму співпраці буде відігравати підприємництво", – зазначив глава держави. Офіційна церемонія зустрічі Президента України В. Януковича та Короля Йорданського Королівства Абдалли II відбулася в місті Амані. Після церемонії В. Янукович та Абдалла II провели зустріч „віч-на-віч" у королівському палаці, а опісля переговори у розширеному складі, а також підписання низки двосторонніх документів. Увечері Президент взяв участь в офіційному обіді Короля Абдалли II на його честь. *(„Укрінформ")*

Зустрічі президента СКУ в Брюселі

Президент СКУ Євген Чолій (зліва) з депутатом Європарляменту Яном Козловським.

БРЮСЕЛЬ. – 28-29 березня президент Світового Конґресу Українців (СКУ) Євген Чолій обговорив з високопосадовцями Европейського союзу (ЕС) питання дальшого сприяння демократизації та евроінтеґрації України.

Відбулися зустрічі з колишнім президентом Европейського Парляменту (ЕП) Єжи Бузеком, віце-президентом ЕП Яцеком Протасевичем, головою делеґації ЕП до Комітету парляментського співробітництва „ЕС-Україна" Павлом Ковалем, депутатами ЕП Туне Келамом і Яном Козловським, членом кабінету Комісара з питань розширення та европейської політики сусідства Европейської комісії Івоною Пйорко та з членом кабінету президента Европейської Ради Мікаелою Кумлін-Граніт.

Є. Чолій висловив признання за парафування 30 березня Угоди про асоціяцію між ЕС та Україною, до чого СКУ долучився своєю наполегливою працею від березня 2011 року. Ця угода має стати рушієм майбутніх реформ в Україні, щоб допомогти їй відмежуватися від імперських плянів Росії, яка ніколи не сприймала Україну як незалежну державу.

Є. Чолій також привернув увагу до жовтневих виборів Верховної Ради та до їх вирішальної ролі для майбутнього України. Він відзначив, що утримання в тюрмі ключових опозиційних провідників Юлії Тимошенко та Юрія Луценка робить ці вибори сумнівними, та закликав вимагати від владних структур України звільнення цих політичних в'язнів.

СКУ

КОМЕНТАР

Нікому не потрібна автономія

Олександер Гаврош

Посол Угорщини в Україні Міхаль Баєр повідомив, що угорський уряд запропонував підтримку тим ініціятивам, які виходили від однієї з двох угорських партій України. (Є й такі). Йшлося про автономію угорців, які компактно проживають на Закарпатті. Отож уряд Угорщини – „за".

Але кому, окрім Будапешту, який марить відновленням Угорщини, якою вона була на початку XX ст., ця автономія потрібна?

Европі? Ледве чи так. Великі громади угорців знаходяться в Сербії, Словаччині, Румунії. Там їхня кількість значно більша, ніж в Україні. Якщо на Закарпатті мешкає 150 тис. угорців, то в Сербії – до 300 тис., в Словаччині – пів мільйона, а в Румунії – півтора мільйона. Ніякої автономії вони не мають. Угорщину послідовно критикують в Европі за ревізіоністські позиції значної частини політичних сил.

Якщо Україна надасть угорцям автономію, Будапешт відразу почне апелювати до Братислави, Будапешту та Букаресту. Адже прецедент буде створений. Якщо Київ це зробить, то чому угорці в інших країнах не можуть мати автономії? Тим паче, що там їх куди більше. Це, ясна річ, напружить і без того непрості стосунки між сусідами, що є членами Евросоюзу.

Не потрібна угорська автономія й Україні. Адже, окрім угорців, у нас компактно мешкає чимало національних груп. На Одещині – болгари і молдавани, в Криму – кримські татари, в Буковині – румуни. Якщо створити угорську автономію в окремо взятому Берегівському районі на Закарпатті, то за якої речі відмовляти в такому ж праві численнішим меншинам – молдаванам, татарам, румунам, болгарам? Про росіян я вже мовчу. Надання автономії будь-якій із цих груп, відразу зруйнує всю архітектоніку держави. Змінить її теперішній стабільний статус.

Тим паче, що угорці в Україні мають значно більші можливості, ніж інші національні групи. Якщо молдавани, румуни чи болгари здобувають освіту рідною мовою тільки у середніх школах, то угорці мають аж два вищі навчальні заклади, де різні дисципліни викладають угорською мовою – в Берегівському угорському інституті та в Ужгородському Національному університеті. Не мають румуни, молдавани та болгари і свого професійного театру, який фінансується державою Україна. А угорці – мають.

Національні права угорців в Україні захищено не тільки абсолютно достатньо, але й куди більше, ніж права інших національних меншин. Однак, очільникові Партії угорців України Міклошові Ковачеві цього мало. Бо насправді йдеться про те, про що зараз вголос не говориться. Спочатку автономія, а далі – й „Велика Угорщина".

Саме тому не потрібна угорська автономія й Закарпаттю. Закарпатці добре пам'ятають, як під владою Угорщини пів мільйона українців не тільки не мали жодної автономії, але й примусово запроваджувався латинський алфавіт та переводилося Богослужіння на григоріянський календар. Змушували змінювати навіть прізвища зі слов'янських на угорські. Тому видатні закарпатські художники Гриць та Король стали Ерделі та Кашшаєм. Про це теж не слід забувати.

А Посол Угорщини потребу автономії бачить в тому, що „в угорськомовних початкових школах підручниками користуються по шість-вісім років". А те, що такими ж підручниками користується всі школярі України – його, мабуть, не вражає. Угорці живуть в державі Україна і не можуть бути кращими чи гіршими від решти громадян.

М. Ковач, що сприймає Україну як „ворожу фортецю", висуває ідею автономії не тільки в Берегівському районі, а вимагає створити новий „Притисянський район", якого ніколи не існувало. Треба, мовляв, зібрати докупи всі населені пункти, що прилягають до кордону з Угорщиною. А те, що в багатьох з них живе змішане населення, його не турбує. Що дасть така автономія в межах Закарпаття? Тільки додаткове джерело напруження між українцями та угорцями і ще радикальніші заклики до угорського сепаратизму. Між іншим, у самому Берегові угорців менше 50 відс. І референдум про перейменування цього міста на „Берегсас" (угорська назва) провалився, бо не набрав потрібної кількости голосів.

За всю історію угорці ніколи не мали автономії в межах Закарпаття. Ні в цісарській Австрії, ні в демократичній Чехо-Словаччині, ні в безкрайньому СРСР. Не мали, оскільки їхній ревізіонізм, їхнє настійливе бажання прилучитися до Угорщини, видно неозброєним оком. Саме тому різні держави вбачали в цьому загрозу своїй територіяльній цілісності.

Риторика угорських політиків змінюється, але суть залишається та сама. Тому угорська автономія на Закарпатті нікому не принесе полегшення. Ця ідея від початку деструктивна. Закарпатські угорці мають всі можливості для задоволення своїх культурних та освітніх запитів. І повинні змиритися з тим, що живуть в Україні, а не в Угорщині.

Ужгород, Закарпатська область

Померли Владики УГКЦ в Канаді і Бразилії

Архиєпископ Михаїл Бздель

3 квітня спочив у 81-річному віці Єпископ-емерит, почесний Архиєпископ Вініпеґу Михаїл (Бздель). 11 квітня було відслужено Архиєрейський Парастас у соборі свв. Володимир та Ольги, 12 квітня у церкві св. Йосифа відбулись Заупокійна Божественна Літургія та прощання з покійним. Поховали його на цвинтарі Пресвятої Родини.

Теодор Бздель і його дружина Євдокія (з роду Василик) еміґрували з України й оселилися у містечку Вішарт, Саскачеван, де 21 липня 1930 року народився їхній син Михайло. Він був одинадцятим з 14 дітей в родині. Після закінчення початкової школи продовжував навчання у коледжі св. Володимира у Робліні, Манітоба, який закінчив 1947 року. 8 вересня 1947 року вступив до Новіціяту Отців-редемптористів і 23 вересня прийняв облечини. Через рік склав тимчасові обіти і розпочав свій богословський та філософський вишкіл у семінарії св. Марії в Вотерфорд-Медоувейлі, Онтаріо. Довічні обіти склав 19 серпня 1952 року. 15 лютого 1954 року, у церкві Пресвятої Євхаристії, Торонто, Єпарх Торонтський та всієї Східньої Канади Ізидор Борецький висвятив його на диякона.

7 липня 1954 року диякон М. Бздель отримав єрейські свячення у церкві св. Марії у Йорктоні, Саскачеван. 29 березня 1992 року Апостольська Столиця номінувала о. М. Бзделя Архиєпископом Вініпезьким для українців-католиків у Канаді. 9 березня 1993 року відбулася інтронізація Владики М. Бзделя на Митрополичий престіл.

9 січня 2006 року у Ватикані було повідомлено, що Папа Бенедикт XVI прийняв зречення через вік з уряду Архиєпископа Михаїла (Бзделя), Митрополита Вініпезького.

Єпископ Єфрем Кривий

3 квітня на 84-му році життя помер довголітній Правлячий Архиєрей Куритибської Єпархії Української Греко-Католицької Церкви в Бразилії Єфрем (Кривий).

Апостольський візитатор Діонісій (Ляхович) у храмі свв. Сергія і Вакха у Римі очолив поминальну Панахиду за Владикою.

Народився Є. Кривий 12 грудня 1928 року в колонії Салтіньо, Бразилія. Початкову школу закінчив у 1940 році і вступив до Малої семінарії св. Йосифа Отців-василіян у Прудентополісі, Парана. У січні 1943 року вступив до новіціяту Отців-василіян у Прудентополісі, наприкінці 1948 року розпочав богословські студії в Григоріянському університеті в Римі, здобув ступінь бакалавра та ліценціята. 1 січня 1950 року склав довічні обіти в Римі в церкві свв. Сергія і Вакха. Дияконські свячення отримав 25 березня 1951 року в Римі, а єрейські свячення – 12 листопада 1951 року в церкві свв. Сергія і Вакха в Римі (святитель – Владика Іван Бучко). Від серпня 1952 до 1955 року був помічником в церкві св. Йосафата в Прудентополісі, віце-ректором і професором Малої семінарії св. Йосифа, у 1955-1959 роках – ректором тієї ж семінарії, у 1959-1969 роках – ігуменом обителі і парафії св. Йосафата в Прудентополісі, пізніше був призначений ігуменом Студійної обителі Отців-василіян у Куритибі.

13 лютого 1972 року Папа Павло VI в базиліці св. Петра в Римі уділив йому єпископські свячення. В березні того року він повернувся до Бразилії і розпочав своє пастирське служіння разом з Владикою Йосифом Мартинцем, а в травні 1978 року перебрав керівництво єпархією.

13 грудня 2006 року Папа Бенедикт XVI прийняв зречення через вік Владики Єфрема з уряду Єпарха Куритибського. *(„Католицький оглядач")*

Архів закордонної україніки – джерело історичної правди

Тетяна Ніколаєва

КИЇВ. – П'ять років тому в Україні був створений Центральний державний архів закордонної україніки, як координаційний центр праці з документами архівної україніки, що зберігаються в інших державних архівах та архівних підрозділах організацій та громадських об'єднань, в інших юридичних осіб України, а також у громадян України, чужоземців та осіб без громадянства.

Після поразки українських визвольних змагань 1917-1921 років до Польщі еміґрувала частина українських громадських і культурних діячів, які плянували заснувати у 1921 році Музей-архів визволення України. На жаль, цю ідею не вдалося здійснити.

Друга світова війна розпорошила архівну спадщину закордонного українства по всьому світові. Щось було вивезено до СРСР, щось до США, Канади і Бразилії, щось залишилося в Европі.

В Українській РСР діяли державні архівні установи, які зберігали кіно-фотодокументи, документи з історії і літератури, технічну документацію. Архів закордонної україніки об'єднав і сам архів, бібліотеку та музей. Він розташований за адресою: Київ, вул. Солом'янська, 3, де є обладнані сховища, приміщення для роботи співробітників і читальна заля.

У 2007 році архів було відкрито, а вже через рік були перші надходження документів з Румунії. Сьогодні у Центральному архіві закордонної україніки зберігається 2,500 архівних справ за 1554-2010 роки, є 200 музейних предметів, бібліотечний фонд складає 5,604 томи і майже 30 тис. журналів та газет з Румунії, Чехії, Словаччини, Італії, США, Бразилії, Австрії, Канади, Німеччини, Польщі.

За весь 2009 рік лише дві особи прийшли до читальної залі, а в минулому році читальну залю архіву відвідало вже понад 30 дослідників – науковців, викладачів, студентів, закордонних гостей. Багато дослідників працює над докторськими дисертаціями з історії визвольного руху в Україні і в еміґрації.

Будь-який відвідувач має вільний доступ до документів, у тому числі до діяспорних.

Про архів написала Наталя Замулко-Дюбуше, українська письменниця з Франції: „Я дізналася про Центральний державний архів закордонної україніки в 2010 році, коли в Інтернеті вичитала, що мої вірші, написані в період 1960-их років, були передані в Україну з Чехословаччини. Відтоді почалося наше співробітництво. Я з великим задоволенням у 2011 році передала частину свого особистого письменницького архіву моїй країні. Передаючи архів, думала не про зведення особистого пам'ятника, а про документи, якими зможуть користуватися наші нащадки".

Марина Палієнко, історик, професор Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, говорить: „Архівні та книжкові колекції україніки, які розкидані сьогодні по цілому світові, мають надзвичайно велику історичну вагу та значення. Вони засвідчують історичний, культурний та духовний шлях українського народу, участь його найкращих представників у боротьбі за українську державність і незалежність. Водночас вони репрезентують українську ідею та культурно-історичну спадщину, відображують життя українців на різних континентах. Збереження та вивчення цих матеріялів є важливим завданням всієї української спільноти. Важливою у цьому процесі є місія Центрального державного архіву закордонної україніки, покликаного забезпечити збереження та використання матеріялів з національної історії, які створені поза межами України".

Людмила Пекарська, директор Бібліотеки й архіву ім. Тараса Шевченка в Лондоні, Велика Британія, розповідає: „Ми передали Архівові значну частину подвійних примірників документальних видань, рідкісних книг та часописів, газет, виданих на Заході, які просто необхідно мати в колекції. За два роки нашого співробітництва я мала приємну нагоду познайо-

(Закінчення на стор. 17)

АМЕРИКА І СВІТ

Охоронці розважалися з повіями

КАРТАГЕНА, Колумбія. — Охоронців Барака Обами американський уряд вислав з Колюмбії через зв'язки з тамтешніми повіями. Випадок стався 12 квітня. За день до цього – група американських спецаґентів, які готували приїзд Президента США до Картагени, прибула до готелю у товаристві жінок. Однак, вранці одна з них відмовилася залишати кімнату президентського охоронця – доки їй не заплатять за послуги. Обурені повії навіть були змушені викликати поліцію. У Білому Домі наголошують: причетні до скандалу спецаґенти не відповідали безпосередньо за безпеку Б. Обами. Американські спецслужби розслідують випадок. „Я очікую, що буде проведено ретельне розслідування. Якщо звинувачення підтвердяться, тоді мене це розсердить. Моя повага до працівників Секретної служби не відрізняється від мого ставлення до членів моєї делеґації, що тут сидять. Ми представляємо народ США, і коли ми відвідуємо чужоземні країни, я розраховую, що наша поведінка буде якнайкращою" – сказав Б. Обама. *(„5-канал")*

Японія надасть МВФ 60 млрд. дол.

ВАШІНҐТОН. — Представники Японії заявили, що нададуть 60 млрд. дол. у вигляді позик Міжнародному валютному фондові (МВФ) для підвищення його зусиль у стримуванні европейської боргової кризи. Міністер фінансів країни оприлюднив плян надання кредитів 17 квітня, під час прес-конференції в Токіо. Японія стане першою неевропейської країною, яка виділить додаткові ресурси для МВФ. Раніше країни Еврозони зобов'язалися надати МВФ фондові 200 млрд. дол. Голова МВФ Крістін Лаґард привітала ініціятиву Японії і назвала її важливим кроком, який сприятиме ґльобальній економічній стабільності. У січні МВФ заявив, що йому буде необхідно додаткових 600 млрд. дол. для підтримки европейських країн від боргових криз, яка вже сягнула критичного рівня у Греції, Ірляндії та Портуґалії. Втім, минулого тижня К. Лаґард сказала, що фондові не потрібно стільки грошей, скільки передбачалося раніше. Японія зробила свою заяву за кілька днів до зустрічі провідників МВФ і Світового банку у Вашінґтоні та зустрічі міністрів фінансів 20 найбільших економік світу. *(„Голос Америки")*

Катинська трагедія – військовий злочин

СТРАСБУРҐ, Франція. — Европейський суд з прав людини у Страсбурзі визнав, що масовий розстріл 21,857 польських військовополонених у 1940 році в СРСР є військовим злочином. Водночас суд не знайшов нових свідчень, аби зобов'язати російську владу відновити розслідування цієї трагедії. Суд постановив, що питання відповідальности за вбивство польських полонених „виходить за рамки цієї справи". До Европейського суду з прав людини звернулося 15 громадян Польщі, які є родичами поляків – поліцейських і військових офіцерів, які стали жертвами катинської трагедії. Польські громадяни були розстріляні органами НКВД у Катинському лісі Смоленської области навесні 1940 року. Як свідчать виявлені у 1992 році документи, розстріли проводилися відповідно до постанови Політбюра Комуністичної партії. Ці висновки були підтверджені у 1990-2004 роках головною військовою прокуратурою Росії, проте керівництво СРСР до 1990 року заперечувало свою причетність до цих розстрілів. *(Бі-Бі-Сі)*

Просять А. Асад зупинити свого чоловіка

НЮ-ЙОРК. — Дружини американського і британського послів в ООН, Губерта фон Фоса-Вітінґ та Шейла Ляйал Ґрант, розповсюдили чотирихвилинне відео, в якому закликають Першу лейді Сирії зробити публічну заяву і допомогти покласти край кровопролиттю в її країні. На відео, розміщеному на сайті „YouTube", вони закликають Асму Асад зупинити свого чоловіка, Президента Сирії Башара Асада, та його прибічників від кривавих спроб придушити антиурядові протести. Послання „Зупини свого чоловіка" містить кадри розкішного життя сирійської Першої лейді, контрастно поєднані з фотографіями загиблих та поранених дітей. Дружини послів кажуть, що це відео є їхньою власною ініціятивою, і не має жодного стосунку до ООН. *(Бі-Бі-Сі)*

Сенс морального прикладу

Сьогодні все, що є в Україні чесного і справедливого, перебуває у крайній тривозі: як врятувати суспільство від смертельної трясовини, куди його вперто тягне антинаціональна, антинародна й аморальна Партія Реґіонів? Як зупинити цей рух до прірви? Висловлюються різні думки і варіянти рішень – країна має досить вчених і мудрих людей. Але тут потрібне не просто правильне, а якесь особливе, вогненне слово, здатне зрушити і згуртувати всі здорові сили в країні.

В усвідомленні важливости цього слова, у щирому бажанні знайти його і проголосити виник наприкінці минулого року рух „Першого грудня" – не масовий, зате вартий цілковитого довір'я в народі: об'єдналися 11 відомих своєю моральною бездоганністю українців. Щоб заощадити місце на прізвищах, назвемо тільки одне з них, загальношановане – це Владика Любомир Гузар.

5 квітня в Українському домі Києва група „Першого грудня" влаштувала круглий стіл „Місія інтеліґенції та вільних людей України". За задумом, всі конструктивні пропозиції учасників ляжуть в основу „Хартії вільної людини", яку невдовзі буде оприлюднено.

Однак, серед відгуків на цей стіл і його ефективність переважають, на жаль, скептичні. Зокрема тому, що сам Президент Віктор Янукович схвально оцінює групу „Першого грудня" і навіть запросив її на спеціяльну зустріч. Більшість „першогрудневців" відмовилася від такої „чести", адже керівник держави найбільше й винен у тім, що вона така, а не інакша.

І звичайно ж, очікувана „Хартія", як випливає з багатьох виступів на засіданні, це мусить підкреслити. „Український порядок неможливо переобладнати – його слід знищити, демонтувати", – сказав один з безкомпромісних борців з сучасним українським суспільним злом, правозахисник і релігієзнавець Мирослав Маринович.

Ось ще думка колишнього дисидента Євгена Сверстюка: „Не може нація, приголомшена цинізмом кримінального штибу, довго мовчати і чекати нових репресій".

Проте, як зазначають критики на адресу круглого стола, проблема в цілому значно глибша і гостріша, й група „Першого грудня" дуже ризикує своїм високим авторитетом, оскільки наперед можна сказати, що ніякими словами, ніякими зверненнями та закликами цей неправедний режим змінити не можна. А вже в кожнім разі не можна провадити з ним марних дискусій, інтеліґентного діялогу, бо це означатиме, як остерігає відомий київський експерт з соціяльної психології Сергій Дацюк, „колябораціонізм зі злом".

Так, Україні конче потрібне духовне оздоровлення, конче потрібний моральний провід. Але чи можна уявити таке диво, що за моральними провідниками піде всуціль аморальне середовище провладної Партії Реґіонів? Моральна самосвідомість – це внутрішня якість людини, дуже високий стан її душі та розуму. Моральна людина рятує передусім саму себе і ще того, звичайно ж, кому потрібен добрий приклад перед собою. Чи політичні шахраї, якими аж кишить в Україні, потребують морального прикладу? Чи сьогоднішня влада спроможна відгукнутися на мудре, чесне, моральне слово?

Тому група „Першого грудня" може змінити українську ситуацію лише в одному випадку: коли збудить добру волю всього народу до позитивних змін.

СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Газета заснована у 1893 році

Видає Український Народний Союз

Головний редактор: Рома Гадзевич
Редактори: Христина Ференцевич, Левко Хмельковський, Петро Часто

FOUNDED IN 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays by
the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, P. O. Box 280, Parsippany, NJ 07054

☎ (973) 292-9800 **E-mail:** svoboda@svoboda-news.com
Fax (973) 644-9510 **Website**: www.svoboda-news.com

Postmaster, send address changes to:
Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

Передплата: $65.00 на рік, $40.00 на півроку.
Для членів УНСоюзу – $55.00 на рік, $35.00 на півроку.

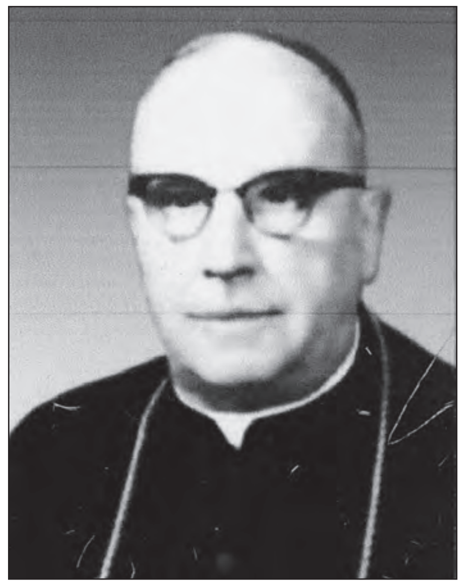
Чеки і грошові перекази виставляти на „Svoboda".
Periodicals postage paid at Caldwell, NJ 07006 and additional mailing offices.

Адміністрація „СВОБОДИ"		
Адміністрація	Володимир Гончарик	☎ (973) 292-9800 x 3041 **E-mail**: admin@svoboda-news.com
Оголошення	Володимир Гончарик	☎ (973) 292-9800 x 3040 **Fax** (973) 644-9510 **E-mail** adukr@optonline.net
Передплата	Марійка Пенджола	☎ (973) 292-9800 x 3042 **E-mail** subscription@svoboda-news.com

ПОСТАТІ

Призабутий архипастир

Роман Ференцевич

Владика Іван Бучко

Наприкінці серпня минулого року у Курітибі, Бразилія, відбувся черговий Синод єпископів Української Греко-Католицької Церкви під керівництвом Патріярха Святослава (Шевчука). Через кілька днів після закінчення Синоду було врочисто відзначено 120-ту річницю української еміґрації у тій найбільшій латиноамериканській країні.

Від 90-их років XIX ст. і до сих пір УГКЦерква в Бразилії є провідною релігійною та водночас суспільною організацією бразильських українців. Єрархи тієї Церкви завжди приділяли особливу увагу своїм вірним, які еміґрували за океан, і турботу про їхню долю.

У 1922 році Митрополит Галицький і Архиєпископ Львівський УГКЦеркви Андрей Шептицький здійснив тримісячну подорож до Південної Америки як Апостольський візитатор, щоб особисто ознайомитися з життям тих еміґрантів і їх потребами.

Через 17 літ – у 1939 році – у таку ж візитаційну подорож до країн Південної Америки поїхав його Єпископ-помічник, Владика Іван Бучко.

Майбутній архиєрей І. Бучко народився 1 жовтня 1891 року у селі Германів, нині Тарасівка Пустомитівського району Львівської области. Середню освіту здобув у львівській Академічній гімназії, а вищі богословські студії – у 1911-1915 роках в Римі, де 21 лютого 1915 року прийняв сан священика. 16 жовтня того ж року о. І. Бучко повернувся до Львова і був призначений канцелярійним урядником у митрополичій консисторії. Молодий священик виконував ряд доручень, служив в архикатедральному храмі св. Юра, префектом Духовної семінарії, їздив на пастирську працю серед сезонних українських робітників у Німеччині. На початку вересня 1919 року о. І. Бучко одержав завдання відновити діяльність Інституту св. Йосафата та заснувати Малу семінарію у Львові. Він став справжнім батьком цієї середньої школи, яка проіснувала з 15 березня 1919 року аж до її ліквідування більшовиками в 1944 році.

У вересні 1929 року о. І. Бучко прийняв номінацію на єпископа-помічника Митрополита А. Шептицького. Єпископська хіротонія Кир Івана відбулась 12 жовтня 1929 року в Римі у церкві Пресвятої Богородиці Жировицької.

Новий єпископ з великою енерґійністю почав свою пастирську діяльність, зокрема серед молоді, згуртованої в організації „Українська молодь – Христові". Він був промотором величавого з'їзду цієї молоді, який відбувся 7 червня 1933 року у Львові і в якому взяли участь десятки тисяч юнацтва; був активним учасником конференції єпископату і міжнародних конґресів. Восени 1930 року, коли міжвоєнна польська окупаційна шовіністична влада в Галичині вчинила ганебну т. зв. „пацифікацію" українського мирного населення, Владика І. Бучко роз'їжджав по селах і містечках, приносячи потіху і розраду згорьованому людові.

Митрополит А. Шептицький від часу своєї візитаційної подорожі до українських еміґрантів у країнах Південної Америки в 1922 році робив постійні заходи в Апостольській столиці з метою призначення єпископів для українських католицьких вірних у Бразилії й Арґентіні.

Врешті-решт зусилля Митрополита в цьому напрямку принесли плоди: 9 червня 1939 року Конґреґація Східних Церков видала Декрет ч. 487/28, призначаючи Єпископа І. Бучка Апостольським візитатором у Бразилії й Арґентині з мандатом представити Апостольській Столиці загальний спосіб життя і становище вірних українців перед тим, як вона здійснить своє бажання іменувати архипастиря для їхнього обряду.

Не втрачаючи марно часу, Владика Іван швидко подолав усі пов'язані з подорожжю необхідні бюрократичні вимоги і 15 серпня прибув до Ріо-де-Жанейро з Ґдині польським кораблем „Хробри" зі своїм супутником-секретарем, о. Рафаїлом Лотоцьким, ЧСВВ (1906-1985). Отець Рафаїл володів португальською мовою, яку він вивчив, готуючись до місійної праці в Бразилії.

Так почалась дуже утяжлива і складна візитаційна подорож Єпископа І. Бучка по Південній Америці.

Бразилія – країна велика, скупчення українських іміґрантів, що їх тут звуть „колоніями", порозкидані далеко одне від одного, транспортна система тоді ще дуже примітивна, Владиці Іванові доводилося їздити, крім залізниці, також автобусами, приватними автами, а то й фірами. Проте, він старався не оминути навіть найменшої колонії.

Тут необхідно згадати, що тоді країною керував президент-диктатор Жетулью Варґас – крайній націоналіст. Було заборонено вживати будь-які чужоземні мови, всі вивіски – влючно з церковними – мусіли бути португаломовні, проповіді теж. Коли під час Богослужби в неділю 28 жовтня у Курітибі Владика Іван розпочав свою проповідь, шестеро присутніх у церкві поліцаїв закричали: „Não pode falar estrangeiro. Cala a boca!" – „Не можна говорити чужою мовою. Закрий рот!". Владика покинув церкву, поліція силою посадила Кир Івана в авто і в супроводі двох поліцаїв відвезла до резиденції латинського Архиєпископа в Делеґадо. У телеграмі до Апостольського нунція в Ріо-де-Жанейро так зневаже-

(Закінчення на стор. 9)

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Читаємо „Свободу" разом з сусідами

Шановна редакціє газети „Свобода"! Я щиро рада, що я з Вами! Багато років поспіль, дякуючи доброзичливій, безкорисливій людині Ярославові Гальчукові з Канади, я маю змогу, незважаючи на велику відстань, щотижня систематично отримувати свою улюблену газету „Свобода".

Разом з сусідами, знайомими ми з газети дізнаємося про всі новини як в Україні, так і за її межами. З першої до останньої сторінки – це історія!

Тематика – різнобічна, цікава, повчального, виховного, рекомендаційного характеру. Жодної статті ми не обійшли увагою. Нещодавно обговорювали статтю О. Подгорецького „Як позбутися злиднів". Повчально! Чи читають такі корисні поради українські можновладці? Мабуть, ні! Коли б читали, вчились, то не було б сьогоднішніх злиднів. Ми були дуже схвильовані, прочитавши статтю про Голодомор. Дякуємо Вам. Так тримати!

Кружляє сніг, в степу – замети,
Під білим снігом спить трава,
Та слово рідної газети
І у негоду зігріва.
„Свобода" шлях важкий здолає,
Хоч як лютує заметіль,
Газети кращої немає,
Новин чекаю звідусіль.
„Свободі" щиро я радію,
По ній звіряю всю красу,
І з нею ранньою весною
Я перший пролісок несу.

Марія Онишко,
село Олексіївка, Запорізька область

Розправа над в'язнями у 1941 році

У „Свободі" 25 березня під заголовком „У 1941 році в'язнів спалили живцем" подано інформацію з Національного музею "Тюрма на Лонцького" у Львові про злочин, скоєний НКВД над в'язнями у Харківській тюрмі.

Приблизно в той же час, в іншій частині Харкова, з Холодногорської тюрми вивели в'язнів на Салтівське шосе і після цілоденної ходи загнали на ніч до придорожньої клуні, позачиняли всі замки і підпалили клуню, де в пекельних стражданнях загинули невинні жертви НКВД.

У видавництві Української Вільної Академії Наук у США в серії „З нашого мнинулого" у розділі „Спогади про Миколу А. Плевака", син його Юрій Плевако-Оранський згадує про цю трагедію Холодногорської тюрми, де його мама була в'язнем.

Посилаю спомин мого чоловіка Ю. Плевака-Оранського, написаний 1960 року у Філядельфії.

Надія Оранська,
Фініксвил, Пенсильванія

* * *

Моя мама останні роки працювала в шкільній бібліотеці холодногорської десятирічки. Коли почалася війна, ми просили маму виїхати до знайомих на село. Мама якось не рішалась, відтягала з тим. Хотілось бути в тяжкий час всім укупі.

27 вересня 1941 року заарештували маму. На початку жовтня знайомі холодногорці прибігли до бабусі й сповістили її, що бачили, як маму, разом з іншими в'язнями, виводили енкаведисти з Холодногорської тюрми. Бабуся після арешту мами з ліжка майже не вставала. Я не міг піти на розвідини. Пішов негайно бабусин брат, але його пошуки не дали вислідів. Довідався лише, що всіх в'язнів погнали Салтівським шосе.

Пізніше появилася була вістка, що всіх тих в'язнів, серед яких була й моя мама, через неможливість транспортувати далі, енкаведисти замкнули в клуні десь під Салтовим і в нелюдський спосіб спалили. Чи такий справді був кінець моєї, вимученої життям мами, сказати не можу. Не маю на те прямих і безпосередніх доказів. Проте, незалежно ні від чого, назавжди лишиться безсумнівний факт: мій батько і моя мама загинули від рук убивників, що були офіційними виконавцями законів і розпоряджень радянського уряду, радянської державної системи. І вбили їх ці офіційні, законом і владою наставлені, убивники без жодної вини з їхньої боку.

Напередодні великого болю...

Незабаром весь український світ відзначатиме 65-ті роковини здійснення польською владою жорстокої Акції „Вісла" на цілому Закерзонні. Я пробую збирати спогади від живих свідків історії, щоб зберегти від забуття все те, що притрапилось нашим людям. Один такий пригаданий уривочок з нашої історії пересилаю до „Свободи", багатьох читачів якої, я певний, також болять ці слова: Акція „Вісла"...

Василь Шляхтич,
Зелена Гура, Польща

* * *

Одного дня завітав до мене в хату Роман Дороцький, мій односельчанин, старший за мене більше, ніж на 10 років. Обидва ми народилися в селі Улюч, що над Сяном. Я почав розпитувати його про минуле Улюча, що залишилося у його пам'яті з часів дитинства. Питав про роки кривавої війни на наших рідних землях, про життя улючан після неї, а особливо про спалення поляками нашого села та зловісну Акцію „Вісла", коли наш народ, синів і доньок правічних українських країв, тодішня польська влада насильно вивезла в худоб'ячих вагонах на північні і західні території повоєнної Польщі.

Роман запам'ятав тривогу в селі, коли сусіди передавали один одному чутку, що іде польське військо. Улюч жив щоденним життям. Буяла весна. Чоловіки працювали на полях, жінки – в городах біля хатів, діти бавилися на подвір'ях. Аж тут – сполох! Всі кинулися до своїх домів, забирали найнеобхідніші речі на плечі, худобу на мотузку – в одну руку, діток – у другу і давай втікати у ліс. В хатах залишалися тільки найстарші віком люди, щоб доглядати хати і того, що в них залишилося.

Батько Романа був сільським ковалем. Він, як і більшість улючан, утік разом з іншими у ліс. В їх хаті залишилася тільки бабуня. Вдерлися польські вояки, схопили її, поставили на стільчику, підвісили на мотузку за шию до повали і давай допитувати: „Gdzie syn?" (Де син?)

В Улючі, що було частиною Надсяння, селяни говорили між собою місцевою говіркою. Вважали себе українцями і гордилися тим. Але майже всі знали також польську мову.

Романова бабуся добре знала польську мову, бо в молоді роки навчалася в Сяноці на курсах шиття на машині і варіння, то й відповіла їм польською мовою, що син утік, як і більшість людей з села, у ліс. Тоді вони відпустили її. Ці жовніри з Сянока мали своїм завданням виловлювати партизанів Української Повстанської Армії і їх прихильників. Вони залишилися в селі і слідкували за людьми, що помалу поверталися в село, бо кожного чекала праця в полі чи на городі біля хати.

Романова бабуся почала скубти недавно зарізану гуску. Коли побачили це жовніри, прийшли „допомагати". В якийсь момент із кишені жовніра випало щось кругле. Бабуся подумала, що це яйце та й каже тому жовнірові його мовою: „Oj, panie oficerze, jajko panu wypadło z kieszeni". Той скоро нахилився, підняв це „яйце" й сказав, що коли б воно вибухнуло, то всіх тут повбивала б. То була якась ще австрійська граната з давніших часів.

Отож бабуся мусіла нагодувати жовнірів, відтак вони поїхали геть. Вечорами і вночі поляки не заходили в наші села – боялися наших партизанів.

А через день Романова мама дивиться, а в шафі немає двох гарних, дорогих хусток. Коли черговий раз прийшло польське військо, мама пішла до офіцера і сказала йому, що в попередній приїзд один з жовнірів вкрав її дві цінні хустини, які привіз її дідо з Америки. Той офіцер подав Романовій мамі адресу військової частини, і вона пішки пішла до Сянока. Це майже 20 кілометрів від Улюча. Зайшла у військову частину, віднайшла офіцера, а той покликав жовнірів, наказав їм стати у рядок, а мамі сказав, щоб розпізнавала жовніра, котрий вкрав її нагадані хустини. Вона глянула на жовнірів і сказала, що вона не годна нікого впізнати.

Тоді офіцер каже до неї по-польськи: „От бачите, пані, що серед моїх жовнірів ніякого злодія нема". Так вона з нічим повернулася додому.

Росіяни захопили Південну Осетію, а завтра можуть прийти у Крим

Сумний висновок напрошується після перегляду кремлівської кіноаґітки „Август. Восьмого". Фільм завуальований під сентиментальну історію матусі, яка у розпал грузино-російського військового конфлікту разом з благородними і мужніми російськими миротворцями рятує свого синочка від кровожерливих аґресорів-грузинів, що нібито віроломно напали на Південну Осетію. Стрічка була замовлена і профінансована російським урядом, який не пошкодував на цей „соціально значущий" проєкт 16 млн. дол., саме напередодні президентських виборів в Росії. Це не художній твір, а традиційна зброя в політичній інформаційній війні проти Грузії, України і всіх, хто чинить опір і не хоче знову впрягатися у імперське ярмо. Цей фільм є застереженням українцям, без яких кремлівські вожді навіть й уявити собі не можуть омріяної Евразії. Перефразовуючи народний вислів, можна сказати: Грузію б'ють, а Україні на замітку дають. Мовляв, не відмовитеся від своєї незалежности, то побачите зображені у картині гармати і танки колони під російським триколором у себе в Криму чи Донецьку.

Спочатку Державне аґентство України з питань кіна не дало дозволу на показ цього фільму. Та протрималося не більше тижня. На вимогу Посла Росії в Україні Михайла Зурабова опікуни українського кінопростору благословили кіноаґітку. Щоправда, з обмеженням глядацької аудиторії віком до 18 років.

Співпродюсер фільму Федір Бондарчук святкує перемогу. Він є членом вищої ради партії „Єдіная Росія", був довіреною особою Володимира Путіна на президентських виборах. Мабуть, його батько Сергій Бондарчук, який завжди вважав себе українським режисером, у домовині перевернеться, дізнавшись, що син став на службу великоімперській ідеології російських шовіністів.

Москва постійно намагається диктувати світові своє трактування історії засобами кіно. Згадаймо, яку неоднозначну оцінку викликав серед українських глядачів фільм "Тарас Бульба" у московському прочитанні твору Миколи Гоголя. А російську картину „Ми із будущего-2" із українськими акторами Остапом Ступкою та його сином Дмитром свого часу таки заборонили до показу в Україні. Причина – розпалювання міжнаціональної ворожнечі, аморальність, упереджене трактування історичних фактів, спотворення образів вояків Української Повстанської Армії.

Депутат Львівської обласної ради Ірина Фаріон заявила у сесійній залі:

Російські війська у Грузії. Кадр із фільму. (Фото: topwar.ru)

„Дозвіл на показ фільму „Август. Восьмого" свідчить про поглиблення залежности режиму Віктора Януковича від Росії, особливо в гуманітарній та інформаційній сферах. Влада фактично санкціонує дозвіл на формування в українців комплексу меншовартости перед імперським „рускім міром", в якому немає місця ні вільним грузинам, ні незалежній Україні".

Станіслав Змієвський,
Одеса

СТОРІНКА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Частина території Союзівки буде передана стейтовому парку

Інститут відкритого простору купив 233 акри земель

ПАРСИПАНІ, Ню-Джерзі. – Президент Українського Народного Союзу Стефан Качарай повідомив 10 квітня, що 233 акри території Союзівки продано Інститутові відкритого простору, відомого з охорони природного довкілля – з тим наміром, щоб назавжди зберегти ці землі як частину парків Америки. Ця власність Центру української спадщини на Союзівці перед продажем становила 366 акрів в Кергонксоні, штат Ню-Йорк, у мальовничих Шаванґункських горах.

Інститут відкритого простору зберігає недоторканим пейзаж та історичні місця, щоб забезпечити їхнє публічне використання, консервує природне довкілля і самобутній характер околиці. Своєю ню-йоркською земельною програмою ця організація охороняє понад 116 тис. акрів тільки в одному штаті Ню-Йорк, де діє вже понад 40 років.

Придбання земель Союзівки було вперше запропоновано ще в 2007 році і схвалено Головним урядом УНСоюзу тоді ж. З причини фінансової кризи 2008 року, Інститут відкритого простору втратив свою фінансову підтримку, і тому купівля землі не була можлива аж дотепер.

Придбані Інститутом відкритого простору землі будуть передані Бюрові парків, відпочинку та історичного збереження штату Ню-Йорк (New York State Office of Parks, Recreation and Historic Preservation – OPRHP) як додаток до стейтового парку Міневаска.

Землі, попередньо придбані Інститутом відкритого простору в околицях посілостей Українського Народного Союзу, включають 1,366 акрів, куплених від Наукового Товариства ім. Шевченка, та інші посілості місцевих власників. Інститут відкритого простору був провідником у збереженні гір Шаванґунку, охороняючи понад 32 тис. акрів землі обабіч хребта Шаванґункських гір.

Впродовж майже 60 років гості Союзівки втішаються лісами, тепер придбаними Інститутом відкритого простору, які включають гірський потік, знаний як Little Stony Kill і 75-футовий водоспад Nonkanawha Falls, що одним з останніх залишався поза охороною в Шаванґункських горах.

„Передання цих мальовничих земель Інститутові відкритого простору добре досягає мети цих двох різних організацій, – сказав С. Качарай. – З точку зору Інституту відкритого простору, ця чутлива частина довкілля буде назавжди збережена для користи всього суспільства, і можливості відпочинку будуть цим збільшені. В цей же час Союзівка буде продовжувати свою 60-річну місію збереження української спадщини і звичаїв на своїх просторих 130 з лишком акрах".

Президент УНСоюзу підкреслив, що „гості Союзівки будуть далі втішатися цим чарівним простором, стежками для прогулянок, потоком і водоспадами, з усвідомленням, що улюблені ліси Союзівки будуть збережені для майбутніх поколінь".

„З'єднання тих власностей дасть також інші можливості для Союзівки, наприклад, – зменшення податку на нерухомість і забезпеченевої ціни", – пояснила скарбник УНСоюзу Рома Лісович.

„Ми з нетерпінням очікуємо відкриття сезону 2012 року, – додав Нестор Паславський, управитель Союзівки. – Наші літні табори, Фестиваль української культури та інші культурні події будуть продовжуватися, як і перед тим, і ми готові радо вітати наших гостей".

Водоспад Nonkanawha Falls. (Фото: Рома Лісович)

Призабутий...

(Продовження зі стор. 6)

ний Єпископ І. Бучко повідомив, що він перериває відвідини Курітиби і через тиждень їде до Арґентини. Подібного змісту телеграми пішли також до президента Варґаса та міністерства закордонних справ Бразилії.

26 листопада 1939 року Апостольський візитатор Кир І. Бучко розпочав свої відвідини українських віруючих в Арґентині Богослужбою у містечку Апостолес, провінція Місьйонес. Подібно як у Бразилії, так і в Арґентині латинська єрархія не була прихильною до східнього обряду. Проте Апостольський нунцій в Буенос-Айресі запевняв, що він є прибічником „рутенського“ обряду й обіцяв просити первоєрарха латинської Церкви в Арґентині, кардинала Сантіяґо Луїса Копелло, про допомогу вірним того обряду.

За час свого двомісячного перебування Владика Іван відвідав всі куточки Арґентини, населені українцями, зумів також побувати недовго серед українських поселенців в Параґваї.

Завершуючи свою п’ятимісячну візитаційну подорож по Південній Америці, Кир І. Бучко вирішив виїхати до США, адже в Европі точилася війна, Західня Україна була окупована совєтськими військами, і тому він не мав змоги повернутися до Львова. Тодішній екзарх американських українців-католиків Єпископ Костянтин Богачевський надіслав Владиці І. Бучкові 600 дол. на квиток кораблем і написав у телеграмі, що чекає його „з відкритими руками і серцем“.

21 січня 1940 року Апостольський візитатор І. Бучко виїхав з Буенос-Айресу до столиці Уруґваю – Монтевідео. У тій країні тоді жило приблизно 10 тис. українських іміґрантів. Після низки зустрічей Владика Іван поїхав ще раз до Бразилії, бо папський нунцій в Арґентині повідомив його, що Апостольська Столиця прийняла вибачення бразильського уряду за інцидент в Курітибі та дозволяє Владиці повернутися до Бразилії і закінчити перервану візитацію. Ці відвідини Кир Іван завершив офіційно 3 березня 1940 року. 17 квітня він відплив з Ріо-де-Жанейро до Ню-Йорку, куди прибув 29 квітня.

У США Єпископ І. Бучко був генеральним вікарієм Філядельфійського екзархату УКЦеркви і парохом св. Юра в Ню-Йорку. Це були часи несамовитого переслідування з боку американських і українських комуністичних сил проти національно-патріотичних організацій американських українців, у тому числі Організації державного відродження України (ОДВУ), Української гетьманської організації Америки (УГОА) та Українського Народного Союзу (УНС) та його щоденної газети „Свобода“. Об’єктом такої нагінки став відразу також Владика І. Бучко. Просовєтські ліві сили звинувачували їх усіх у тому, що вони займаються шпигунською діяльністю на користь „Держав Осі“, тобто нацистської Німеччини, фашистської Італії й імперської Японії.

Виїзд Владики Івана з Америки був примусовим. Департамент юстиції відхилив його прохання щодо продовження візи і наказав йому залишити країну під погрозою арешту. 6 листопада 1941 року Єпископ І. Бучко відплив з ню-йоркської гавані на еспанському кораблі до Більбао, а звідтіля поїздом через Еспанію, Францію та Італію прибув до Риму 29 листопада 1941 року. Не знав він тоді, що Українська папська велика колеґія на римській горі Джіяніколо стане його постійною домівкою на 33 роки – аж до смерти...

Скоро по приїзді Владики Івана до Риму папа Пій XII удлив йому приватну авдієнцію, під час якої висловив своє бажання, щоб Владика виклопотав у консульстві Німеччини в’їзну візу і повернувся до Львова. Німці відмовились задовольнити прохання Єпископа І. Бучка.

Комунікування між Владикою Іваном та Митрополичою архиєпархією в окупованому німецькими нацистами Львові було обмеженим і дуже спорадичним, а після усунення від влади в Італії 25 серпня 1943 року гітлерівського союзника, диктатора Беніто Муссоліні – тим більше.

Друга світова війна закінчилася в Европі 8 травня 1945 року повною і безумовною капітуляцією нацистської Німеччини. Відразу почалася справжня „мандрівка народів“, мільйони дисльокованих війною людей потребували негайної допомоги. З ініціятиви Кир І. Бучка, 31 травня 1945 року в Римі було створено Український допомоговий комітет. Терміновим завданням Комітету було врятувати від примусової репатріяції до СРСР вояків Першої дивізії Української Національної Армії, яка здалася в полон англійцям в Австрії. Англійці перевезли їх до наметових таборів на околицях Беллярії і Ріміні у північній Італії над Адріятичним морем. На прохання Владики Івана папа Пій XII вжив свого впливу, і англійці вирішили не видавати дивізійників совєтам.

15 жовтня 1946 року Папа Пій XII декретом Східньої Конґреґації іменував Єпископа І. Бучка Апостольським візитатором для українців-католиків у країнах Західньої Европи: Італії, Швайцарії, Франції, Еспанії, Португалії, Англії, Ірляндії, Данії, Бельгії, Голяндії і Люксембурґу. Згодом мандат Кир Івана був поширений і на Німеччину.

Почалася дуже забарна праця Апостольського візитатора: постійні подорожування, організування церковно-адміністративної мережі, моральна і фінансова допомога потребуючим. Завдяки добрим зв’язкам Єпископа І. Бучка з головою Східньої Конґреґації, кардиналом Євгеном Тіссераном, Владика Іван одержав фонди на закупівлю будинку для Наукового Товариства ім. Шевченка в Сарселі біля Парижу, на допомогу Українському Вільному Університетові й Українському Технічно-Господарському Інститутові, на створення Української Духовної семінарії в Гіршберґу, Баварія (1946-1948), осідок якої згодом було перенесено до Кулемборґу, Голяндія (1948-1950). Крім того, в Лювені, Бельгія, десятки українських студен-

(Закінчення на стор. 16)

ПОСТАТІ

Доля і чин Галини Дидик

(До 100-річчя від народження зв'язкової генерала Романа Шухевича-Чупринки)

Олександер Панченко

Галина Дидик відіграла доволі важливу ролю у національно-визвольному русі на західноукраїнських землях 1940-их років, спочатку як референт підпільного Українського Червоного Хреста (УЧХ), згодом – як зв'язкова й довірена особа Романа Шухевича–Головного командира Української Повстанської Армії (УПА) та голови Генерального секретаріяту Української Головної Визвольної Ради.

Після арешту Дарії Гусяк, через свого аґента „Розу" КҐБ вийшло на слід Р. Шухевича і Г. Дидик. В результаті проведеної операції Р. Шухевич загинув, а Г. Дидик вжила отруту й згодом пережила всі „кола пекла" в московській в'язниці. Після майже півторарічного слідства її засудили 31 жовтня 1951 року до 25 років тюремного ув'язнення у сумнозвісній Владімірській централі.

Рівно п'ять років тому вийшла друком упорядкована мною збірка праць, споминів та листів Г. Дидик під назвою „Зв'язкова генерала Галина Дидик: „...На жаль, і я жива...".

17 квітня цього року 2012 року цій славній українській революціонерці виповнилося б 100 років.

Наприкінці серпня 2006 року я відвідав могилу св.п. Г. Дидик у тернопільських Бережанах, на старому цвинтар на горі....

Хрест Героїні височів серед інших могил й надгробків та невеликих жовтих квіточок.... Пам'ятаю, накрапав дощ, було вже трохи зимно... Я стояв коло цієї могили в центрі цього цвинтаря над запаленою мною свічкою та вінком й довго думав про сутність людського буття та людське призначення. Згадалися рядки з давнього, вже багатьма тепер майже забутого вірша Лесі Українки „В чорную хмару":

„Промчалась та буря-негода
палка надо мною,
Але не зломила мене,
до землі не прибила...".

Майже усі українські жінки-підпільниці були залюблені в поезію Лесі Українки. Г. Дидик – також. І її також не зломила буря-негода...

Г. Дидик народилася в українській національно свідомій родині Томи і Олени у селі Шибалині на Бережанщині 17 квітня 1912 року, хоча у першому випуску біографічного довідника „Українська жінка у визвольній боротьбі 1940-1950 років", як також у виданій мною збірці „Зв'язкова генерала..." подано іншу дату – 18 березня 1912 року. Швидше за все, 17 квітня – точніша дата. Перші дитячі роки Галина провела у рідному селі. Її батько Тома (Томко) Дидик – воював в Українській Галицькій Армії.

Родина Дидиків мала свою господарку. Галина була наймолодшою у родині з шести дочок й сина.

Вже через рік після її народження помер батько, а всі домашні клопоти лягли на плечі матері та найстаршої сестри Стефи, які виповнилось на той час 15 років.

Галина Дидик

В родині Дидиків жила давня козацька й стрілецька традиція – обов'язково здобувати освіту. Після закінчення Бережанської бурси Галина переїхала до монастиря на Львівщину, до сестри Стефи, де розпочала навчання в учительській семінарії, вступила до Пласту, який вів велику просвітницьку роботу з виховання молоді в націоналістичному дусі. Усі члени організації вивчали історію України, українську літературу.

Енерґійна дівчина працювала також у Товаристві „Просвіта", читала лекції про розвиток української мови і літератури. Від 1934-го по 1939 рік Г. Дидик належала до Союзу Українок. У січні 1937 році повернулася у рідне село Шибалин, стала викладати у місцевій сільськогосподарській школі.

Після першого приходу совєтських військ на західньоукраїнські землі Г. Дидик опинилася за ґратами – за зв'язок з підпільною ОУН, однак, за відсутністю доказів її відпустили в травні 1940 року. Тоді вона переїхала до Львова, де навчалася на курсах медичних сестер.

„...Я переконана, – писала Г. Дидик у своїй заяві до Президії Верховної Ради СРСР 10 липня 1971 року, – що такі зрушення в уявленнях, як і в поведінці моїх земляків були викликані деспотичною політикою, проводжуваною у 1939-1941 роках на землях Західньої України органами НКВД... В тюрми кидали за колишню діяльність при Польщі, за необережно сказане слово, взагалі нізащо. В одну камеру із політично нейтральними людьми потрапляли колишні ідейні противники... В тюрмах катували і розстрілювали без суду. Я досі не можу спокійно згадувати картин, які довелося побачити в перші дні війни... Енкаведистський терор 1939-1941 років був великою і важкою школою...".

Офіційно членом ОУН Г. Дидик стала у березні 1944 року, коли урочисто склала присягу, хоча націоналістичною й підпільною діяльністю почала займатися значно раніше. На початку совєтсько-німецької війни через Ярослава Федика-„Славка"вона встановила зв'язок з Миколою Лебедем („Максимом Рубаном", „Ярополком") (1910-1998), провідником ОУН(б), який в тому часі був головним організатором протинімецької боротьби на Рідних Землях.

У березні 1944 року на доручення керівника Тернопільського обласного проводу ОУН „Данила" Г. Дидик почала працювати в референтурі підпільного Українського Червоного Хреста (УЧХ), згодом очолила УЧХ Тернопільщини. До кола її обов'язків входило: органі-

(Закінчення на стор. 13)

НОВИНИ ЛІТЕРАТУРИ І МИСТЕЦТВА

Найкращі витвори – з липи

ДУБНО, Рівненська область. – На виставці творів різьбяра, художника, скульптора, майстра декоративно-прикладного мистецтва Миколи Бондарчука, яка 14 липня відкрилася в історико-меморіяльному заповіднику міста, представлено понад 100 різножанрових робіт.

Майстер-різьбяр Микола Бондарчук.

Захоплення М. Бондарчука різьбярським мистецтвом проявилася ще з дитинства.

Одного разу, пасучи череду у своєму рідному селі Стовпець, він намацав у кишені складаного ножика і почав витесувати на палці візерунки. Побачив: непогано виходить. А ще більше хлопцеві сподобалася витесана фігурка вояка.

Примножив свій набуток майстер, навчаючись образотворчому мистецтву у Луцькому педагогічному інституті ім. Лесі Українки, затим – передаючи учням вміння у професійно-технічному училищі Дубна.

На виставці милують зір скульптури „Мудрець", „Покаяння", „Ангел з одним крилом", які мають філософський зміст. У різьбленнях „Семеро з ложкою", „Бюрократична жаба", „Обіцяйленко" закладена соціяльна сатира. З козацькою темою поєднані скульптури „Козак з мушкетом", „Останній з трьох". Цікавий також доробок М. Бондарчука на мітологічну, казкову тематику. Чимало витворів позначені народним гумором. Для витворів майстер використовує грушу, дуб, явір, горіх, але найбільш підхожою для різьблення вважає липу, підтверджуючи свій вибір тим, що з липи в Україні традиційно вирізали іконостаси, бо це дерево напрочуд світле і тепле.

Євген Цимбалюк

Скульптури Миколи Бондарчука на виставці у місті Дубно.

„Козак з мушкетом".

Цінні видання, базовані на архівах

Любов Багацька

КИЇВ. – 1 березня Видавництво „Смолоскип" організувало у столичному Будинку вчителя (колишній будинок Української Центральної Ради) презентацію серії „Історичні документи". Провадила нею Наталія Ксьондзик, відповідальний редактор „Смолоскипу", яка працювала над презентованими книжками: „Українські дипломатичні представництва в Німеччині (1918-1922)", „Репресовані діячі УАПЦ: 1921-1922" (обидві появилися за сприяння Ади Кулик з Вашінґтону) та „Ізидора, рідна сестра Лесі Українки: від сталінських таборів до еміґрації".

Н. Ксьондзик пояснила, що ці книжки об'єднує, і підкреслила, що останнім часом з'явилася нагода працювати у розсекречених архівах, тому історична проблема нині на часі.

В обговоренні, окрім упорядника всіх трьох книжок, доктора історичних наук Василя Даниленка та співупорядниці „Репресованих діячів УАПЦ (1921-1939)" викладачки Київської православної богословської академії Ірини Преловської, брали участь професор Києво-Могилянської академії Віра Агеєва, заступник директора Інституту літератури Національної Академії Наук України (НАНУ) Сергій Гальченко, представник Інституту археографії Ігор Гирич, директор Видавництва „Смолоскип" Ростислав Семків, директор книгарні „Смолоскип" Ольга Погинайко та інші.

Д-р В. Даниленко почав свій виступ з книжки про І. Косач-Борисову, рідку сестру Лесі Українки. Вміщені в цьому виданні матеріяли ніколи раніше не друкувалися. Використані документи архівно-кримінальної справи висвітлюють життєвий шлях і незламну волю мужньої жінки, її глибокі національні почуття та любов до України.

Книжка містить також підбірку оригінальних ілюстрацій: фотографії людей, з якими спілкувалася сестра Лесі Українки, документи, будинків, де проживали сестри Косач...

Проф. В. Агеєва наголосила, що цінність цієї книжки не стільки в тому, що вона дотична до Лесі Українки, скільки в зображенні періоду 1920-1930-их років, про які лишилося дуже мало спогадів, щоденників. Д-р С. Гальченко розповів, що готує до друку спогади літературознавця Анатоля Костенка, який спілкувався з І. Косач-Борисовою.

В обговоренні книжки „Репресовані діячі УАПЦ (1921-1939)" взяли участь д-р В. Даниленко І. Преловська, яка зазначил, що відомості про цю Церкву посилили в 1989-1990 роках увагу людей до релігійного відродження в Україні. Наступною в обговоренні була книжка „Українські дипломатичні представництва в Німеччині (1918-1922)". Вперше опубліковані в ній архівні документи висвітлюють українсько-німецькі взаємини періоду Української революції, становлення Української Народної Республіки, ролю зовнішньополітичної служби та окремих дипломатів у відстоюванні політичних, економічних та культурних інтересів України на міжнародній арені.

Наостаток взяв слово д-р І. Гирич. Наголошуючи на важливості презентованих книжок, він сказав: Архів Служби безпеки України в дани час є ключовим джерелом історії". Він відзначив, що люди, про яких ідеться у цих виданнях, були небезпечними для Росії, бо вони працювали проти системи, видавали газети, підтримували національні традиції. Цього досить, щоб знати про них якомога більше.

Тетяна Голембієвська – співець Карпат

Ірина Блюміна

Визнання рано прийшло до Тетяни Голембієвської. Вона ще була студенткою Київського державного художнього інституту, коли її етюд „Подруги", написаний 1959 року під час літньої практики в Карпатах, змусив глядачів і критику заговорити про авторку як про багатообіцяючого живописця.

Довго чекати підтвердження того, що сподівання не марні, не довелося: минув рік, – і на виставці, показаній в Києві та Москві, поряд з „Подругами" з'явились широко відомі нині „Українські куманці". Далі пішли інші полотна, і серед них – „Урожай" – центральна частина задуманого художницею триптиха.

Всі ці твори – наслідок безпосереднього спостереження навколишньої дійсності. На околиці одного карпатського села, у неділю, побачила художниця двох святково вбраних дівчат, які вели тиху, серйозну розмову. З конкретних спостережень народилися й „Українські куманці" – твір про красу України, її людей, її мистецтво.

Та самої лише життєвої вірогідності творів було б не досить, щоб так міцно завоювати симпатії глядачів, як це вдалося Т. Голембієвській. Потрібне ще властиве їй уміння поетизувати дійсність, підносити явища повсякденного життя до високих образних узагальнень.

Твори Т. Голембієвської об'єднує спільна риса: піднесено-радісне, оптимістичне сприйняття дійсности. Художниця палко закохана в життя і щедро ділиться з глядачем своїм дорогоцінним почуттям. Щира схвильованість проймає все, що б не малювала Т. Голембієвська: сцени з народного побуту, дівочі портрети, квіти на вікні, млин чи копички в милих її серцю зелених Карпатах, куточок старого Гурзуфа чи вуличку в Пловдиві...

Полотна Т. Голембієвської сповнені неповторної національної своєрідности. Вона не тільки в яскравих, напоєних українським сонцем барвах, у характерному типажі, в мальовничому вбранні, в пейзажі, а й у рисах народного життя, які так правдиво й поетично відтворює художниця. Відзначимо ще одну характерну особливість картин Т. Голембієвської, яка споріднює їх з українською народнопісенною творчістю і тому, природно, надає їм особливого національного забарвлення: людина в них невіддільна від природи, живе з нею одним життям.

Т. Голембієвська народилася 1936 року в Києві. Тепер вона – дійсний член Академії мистецтв України, Міжнародної академії інформатизації, член-кореспондент

(Закінчення на стор. 13)

Тетяна Голембієвська, „Карпатський пейзаж". 1965 рік.

НОВЕ ВИДАННЯ: РЕФЛЕКСІЇ

Подарунок з винятково прекрасної сфери

Петро Часто

„Беовульф" – з англосаксонської розміром оригіналу переклала Олена О'Лір, наукові редактори – Катерина Шрей і Олег Фешовець. Львів, „Астролябія", 2012 рік, 208 стор.

Так само, як є дві істинні і рівнозначні людські субстанції – „я" і „ми" – є також їхні всеземні відповідники – нація і людство. Що „я" і „ми" справді рівнозначні і рівноцінні – це не лише голос письменницької інтуїції (скажімо, Федір Достоєвський висловив цю певність задовго до Карла Юнґа), і зовсім не перебільшення ваги „я". Тільки у XX ст. психоаналітика, глибинно зіставивши два однаково реальні світи, відкрила, що в кожному осібному „я" перебуває „колективне підсвідоме", тобто зберігається, у стабільно прихованому стані, весь душевний досвід усіх попередніх земних поколінь.

Нація і людство в меншій мірі виступають як два протилежні полюси. На цій невизначеності можна спекулювати, і багато хто це робить, знаходячи виправдання у філософічно-математичній формулі: ціле – первинніше від своїх частин і передбачається ними.

Але ми негайно відступимо від цієї зваблибої тези, як-но спробуємо подивитися на ціле з погляду його самоцінности: цю самоцінність йому постачають частини і лише вони, без них воно – порожня форма без змісту.

Найближчий до сутности образ людства – велике поле, на якому цвітуть різні за кольором і запахом квіти. Квіти-нації. Комусь подобається одна квітка, комусь – інша, але цілісність букету належить до прерогативи Бога – Він єдиний знає міру неповторности і незаступимости кожної з них.

Тому при ясному виборові, підказаному вищими силами, нічого кращого не залишається людині, як стягати в тісні межі свого серця – насправді безмежного – ці протилежності – „я" і „ми", людство і націю. Парадоксальна з формальної точки зору ситуація нібито стояння на місці – насправді ж це є животворним рухом угору. Самозрозуміло, ідеться тут про дуже тяжку працю душі і розуму, зате яка ж вона продуктивна для обидвох компонетів протиставних пар: „я" – „ми", нація – людство.

Точним дзеркалом, в якому відбивається цей одночасний доцентрово-відцентровий рух слугує одна мудра, прекрасна суспільна сфера: перекладацтво різнонаціональних шедеврів з однієї мови на іншу.

Але наскільки прекрасна, настільки й складна, неминуче пов'язна з творчими муками. Бо в цій сфері нема жодних законів чи рецептів. Теорій – скільки хочете, але обов'язкового правила – жодного. Правило – сам перекладач, його ерудованість, а ще більше – інтуїція, котра одному перекладачеві підказує один спосіб мовного перевтілення оригіналу, а іншому – інший, й тому кожний остаточний вислід знов і знов відтворює запитання, на котрі нема єдиної відповіді: що в даному випадку мало бути у більшій мірі перекладане – форма оригіналу чи його зміст? Що переклалося – слово твору чи його дух? До якої культури належить переклад – тільки до тієї, в якій створено оригінал, чи тільки до тієї, на мову якої його перекладено? Чи до обидвох культур?

Словом, практика перекладу – безмежна і в методах, і в результатах. Україна в цій галузі, хоч і погальмована лінґвоцидними терорами, – розвинена країна. Сотні талановитих перекладачів, десятки геніяльних. Є цілі школи, є традиції, є експерименти. Львівський лінґвіст Богдан Лончина переклав Дантове „Пекло" прозою. Або згадаймо „Шість поезій по-галісійськи" Ґарсії Лорки, котрі Микола Лукаш переклав діялектною галицькою говіркою.

Особливо цінними містками між національними культурами є переклади поетичних шедеврів. Це вже вічне багатство – українські Верґілій, Горацій, Овідій, Данте, Шекспір...

Українська культурна громадськість дістає у цьому році ще один непересічний інтелектуально-духовний дарунок – переклад „Беовульфа", англо-саксонського епосу, створеного на початку VIII ст., ще до переселення англів з Скандинавії на Британські острови. Лише щасливий випадок переніс в первісній цілості цей твір через стільки сторіч, хоч існував він в бібліотеці Роберта Котона в одному-єдиному

примірникові, переписаному з оригіналу в XI ст., і дивом зберігся під час великої пожежі в цій бібліотеці. Наприкінці XVIII ст. за текст взявся ісляндський мовознавець Гримур Йонсен Торкелін, й аж на 1815 рік припадає перша публікація – в перекладі на латину.

Що ж у цьому дохристянському сюжеті привабило перекладача Олену О'Лір і наукових редакторів Катерину Шрей та Олега Фешовця, що вони зважилися на такий подвижницький, гідний поваги і подиву проєкт – переклад епосу з давньоанглійської на сучасну українську мову? Що „Беовульф" може дати сьогоднішній українській людині? Не сумніваймося: може! Ту істину, на котру українська душа резонує

(Закінчення на стор. 13)

Подарунок з винятково...

(Закінчення зі стор. 12)

за самим своїм генетичним кодом: що сенс людського світу і сенс Всесвіту – моральний. У цій точці збігаються міти всіх народів й дістає дивовижну тяглість вселюдський погляд на історичний процес як на боротьбу добра і зла – як на безперервний судовий процес між ними. І це та тяглість, котра після варварських часів актуалізується, вже в нових одежах, в християнстві – у свобідному виборі людської душі, за яку йде безперервна війна між небом і пеклом.

Отож наскрізна фабула „Беовульфа“ також вповні збігається з українським архетипом – героя, народного месника. Згадаймо хоч би леґенду про Кирила Кожум’яку з давньоукраїнської „Повісти временних літ“, який долає злого змія й визволяє юну князівну. Але Кирилова готовність стати на прю все ж поєднана з нашим українським вмінням перехитрювати ворога, тим часом Беовульф перемагає страшного Ґренделя, а відтак і його ще страшнішу матір, у чесному бою.

Що ще досить органічно лягає в межі християнської системи вірувань і уявлень – те, що і за Кожум’якою і за Беовульфом – народ, людство, а перед ними – жорстокі істоти з нелюдського, антилюдського світу. Загинути в такому бою означає безсмертя, адже й по слову Христовому – „хто положить за друзів душу свою, той врятує її“.

Беофульфа, вже зістареного, але незмінно справедливого і хороброго, чекає ще один, останній, бій з драконом, охоронцем зачарованих скарбів, і знов меч воїна досягає цілі: змій убитий, народ визволений, можна вмирати спокійно, легко, нехтуючи болем від смертельної рани.

Й от заключний, жалобний, розділ поеми:

На мисі тім ґеати багаття погребне
воздвигли для нього неабияке,
шоломами й тарчами оторочили,
блискучими бронями, як сказано ним.
Нагорі возложили герої, голосячи,
володаря славного, велителя любого...

Український „Беовульф“ – величезна праця. Про її характер і лінгвістичні особливості розповідають у двох окремих післямовах перекладач Олена О’Лір і науковий редактор видання, професор англійської літератури і літератур Середніх віків при Маршал-університеті Катерина Шрей. Обидва ці дуже глибокі, а проте дуже ясно подані тексти читаються не з меншим захопленням, аніж сам епос.

Наприклад, зізнання О. О’лір щодо того, яке „приголомшливе враження справляють випадки, коли давньоанглійські слова виявляють своє споріднення з українськими і перегукуються з ними, так би мовити, „через голову“ сучасної англійської мови...“. Або думка проф. К. Шрей: „Якщо дивитися в корінь, українська мова краще, аніж сучасна англійська, надається до того, аби відтворити яскравість староанглійського оригіналу...“.

Загалом, судячи з перекладу, годі не відчути гордости з того приводу, що українська літературна мова така багата смислово й емоційно, така невичерпна у тонах, півтонах і відтінках. Тому відкладімо убік нескінченні справи наших суєтних днів і поживімо хоч трохи в колі вічних ідей і образів „Беовульфа“.

Тетяна Голембієвська ...

(Закінчення зі стор. 11)

Російської Академії мистецтв, професор катедри живопису Академії образотворчого мистецтва і архітектури, Народний художник України. За утвердження міжнародного авторитету України, високий професіоналізм, багаторічне плідне служіння мистецтву, вагомі творчі досягнення, благодійну діяльність та вірність лицарським ідеалам її 13 травня 2006 року нагороджено міжнародним орденом Св. Станіслава III ступеня з врученням їй Командорського Хреста. Ім’я Т. Голембієвської, кавалерственої дами ордену, вписане до „Золотої книги кавалерів ордену Св. Станіслава в Україні“.

Співцем молодости увійшла в мистецтво Тетяна Голембієвська.

Ірина Блюміна – мистецтвознавець, Київ.

Українська нитка з Фльориди

МИРГОРОД, Полтавська область. – Дев’ятирічна Вікторія Полістрат належить до гуртка „Українська вишивка“ у Центрі естетичного виховання в Миргороді, Полтавська область. Професійна майстриня української вишивки Валентина Отисько навчає в гутрку кілька десятків юних вишивальниць. Її учениці вишивають нитками, які надіслала з Норт-Порту, Фльорида, відома українська діячка Галина Король. (Фото: Анатолій Сазанський).

Йордан в Атлантичному океані

НЮ-ЙОРК. – 19 січня, як і минулого року, кілька українців знову вийшли на берег Атлантичного океану, щоб узяти участь у традиційній купелі з нагоди свята Богоявлення. О 10-ій год. ранку, коли в церквах почалися Служби Божі, вони занурилися у крижані води.

Походять чоловіки з різних міст: Остап зі Львова, Вадим – з Києва, Юрій – з Івано-Франківська, Дмитро – з Вінниці, а ще один Дмитро і Євген – аж з Білорусі. У майбутньому вони плянують підготувати на свято ще й мистецьку частину.

Дарія Рекуча

Учасники крижаної купелі в Ню-Йорку.

Доля і чин...

(Закінчення зі стор. 10)

зувати курси санітарок в округах і сотнях УПА, шпиталі для поранених, дбати за необхідне їх медичне забезпечення і медикаменти, а також про харчі.

Пізніше до завдань Г. Дидик ввійшло налагодження постійного зв’язку між Р. Шухевичем (псевда в ОУН – „Дзвін“, „Щука“, „Тур“), Дмитром Маївським-„Тарасом“, Яковом Буселом-„Галиною“ та Василем Куком-„Лемешем“.

Останнє місце перебування Головного командира УПА було організоване у селі Білогорща коло Львова. Для Р. Шухевича збудовано криївку, де він мав змогу переховуватися протягом півтора року. „Анна“ (Г. Дидик) за підробленими документами переселенки з Польщі проживала леґально у цьому будинку, що належав Анні Конюшик – місцевій вчительці. Г. Дидик нібито працювала домробітницею в Анни.

Під час затримання у Білогорщі „Анна“ проковтнула отруту, коли почула постріл Р. Шухевича. Після 1946 року усі провідні члени ОУН, згідно з наказом Р. Шухевича, повинні були носити отруту (ціяністий калій) і зброю.

Коли Г. Дидик зрозуміла, що вони в оточенні, вирвалася від двох солдатів, які тримали її за руки і лягла на підлогу: „Я, лежачи, почала добувати отруту, поклала поміж зуби і почала жувати. Раптом я відчула, що трачу свідомість. Я мала відчуття, немов би якась гума стягнула мене, все пішло до горла. Я повністю втратила свідомість. Що потім зі мною було, я не знаю, бо пробудилася вже в тюрмі на Лонцького“…

…Г. Дидик не припинила боротися проти ворога й після свого звільнення. Тому підтвердження є її листи, де вона продовжувала ганьбити й викривати систему, яка нищить все передове, високе, українське. Відчувалося з листів, які я читав, як тяжко жалкувала патріотка, що не може, зважаючи на підірване тюрми й тортурами здоров’я, піднятись знову на боротьбу в нових умовах української дійсности, коли вже з’явився самвидав, а проти повального зросійщення виступають мистці, літератори й інтеліґенція.

Після звільнення з тюрми влада дозволила славній підпільниці поселитися в Христинівці на Черкащині. Зміряти її терпіння, її силу волі, її геройство – не під людську силу, мабуть, нікому...

Олександер Панченко – доктор права, адвокат, заступник голови Полтавської обласної організації Всеукраїнського об’єднання „Свобода“. Живе в Лохвиці на Полтавщині.

Це право...

(Закінчення зі стор. 2)

десятки тисяч вивезених на примусову працю. Німці заплатили кілька мільйонів тим, що були на примусовій праці в Німеччині – тобто тим, що пережили рабство примусового вивезення з України. Але тим, що без імен поховані на численних цвинтарях не тільки Німеччини, але й Европи – ніхто не платив і не вибачився перед ними, а про зруйноване життя, про знищену інфраструктуру, про отруєння української землі вибухами бомб, мін, хемічної зброї і т.п. вже й не згадувати. А шкода, бо коли б і німецький „дослідник" досліджував, скільки українців було не тільки на примусовій праці в Німеччині, але й у концентраційних таборах, скільки там загинуло і скільки їх вижило, то, може, б дійшов і до архівних матеріялів, з яких дуже чітко видно, що С. Бандера провів у концтаборі в Заксенгавзені майже всю війну – від 15 вересня 1941 року до грудня 1944-го, коли був звільнений американською армією.

Комуністи України та навіть чинний міністер освіти й досі замовчують, що родина Бандерів так повно віддзеркалює страждання України: батька С. Бандери, отця Андрія, вбили комуністи, молодший брат Богдан загинув у боротьбі з німецькими окупантами, братів Олександра та Василя вбили польські наглядачі-капо в німецькому концтаборі Авшвіц, сестрер Оксану та Марту-Марію 1941 року арештували і заслали в Сибір. Марта померла на чужині, а Оксана повернулася в Україну після 48 років!

Українці боролися з комуністичною окупацією і мали надію, що коли Німеччина, як цивілізована країна, переможе комуністичний режим, то німці зрозуміють прагнення українців до незалежности. Приклад надання Німеччиною Словаччині самостійности, співпраця з Угорщиною та Румунією, підказував, що й Україна може стати самостійною. Однак, проголошення Акта відновлення Української держави 30 червня 1941 року викликало таку ж реакцію у фашистів, як і в московських комуністів. Німці арештували тих, що проголосили відновлення самостійної України – одних розстріляли, інших кинули в концентраційні табори.

Донині ніхто не досліджує тісну співпрацю Глінкової ґвардії з нацистами у Словаччині, яка навіть уніформи мала подібні до нацистських, їхнє переслідування жидів та інших, щоб догодити нацистам!

Тому дивує, що молодий дослідник з Німеччини взявся створювати болото, щоб відтак знайти в ньому історіографічні родзинки. Покликуватися на „компаративні доліджения" і на основі вирваних з контекстів матеріялів стверджувати, що С. Бандера фашист – для цього треба бути не істориком, а найманим спотворювачем історії. Історична правда полягає в тому, що московський комунізм дав наказ вбити С. Банеру не за зв'язки з фашистами, а за зв'язки з українським визвольним рухом в Україні.

Нещодавно появився 100-ий том „Літопису УПА", отже, 100 томів документів і свідчень повинен би знати професійний історик, якщо береться за вивчення визвольного руху в Україні. Якщо ж хтось не дошукується правди, але повторює брехні комуністичної пропаґанди проти ОУН і її провідників, то це нагадує скоріше мавпу, яка дещо наслідує людину, але мавпою залишається.

А те, що Посольство Німеччини в Україні надало можливість виступити з не гідною справжнього науковця доповіддю про Героя України, свідчить, що серед німців є люди, які б охоче переклали з хворої голови на здорову. Виглядає, тактика „Ловіть злодія!" залишається актуальною і в XXI ст.

Торонто

Про святість...

(Закінчення зі стор. 2)

суму, то його помешкання було б конфісковане на користь Кирила. Але гроші було виплачено, і Патріярх заявив, що ці гроші підуть на благодійні потреби. Це означає, що отримане відшкодування було значно перебільшене, якщо залишилися гроші після очищення книжок від пилу.

Чому ж на благодійність не пішли гроші від продажу численних подарунків, які Кирило навіть не відкривав? Не віриться, що вдови та сироти Московської патріярхії можуть сподіватися на подарунки від Святішого. Монастирі Російської Православної Церкви відбирають у лікарень для хворих дітей помешкання, які належали їм до революції. Де вже їм дбати про милосердя!

Коли троє дівчат у московському Храмі Христа Спасителя заспівали рефрен „Богородице, прибери Путіна!", їх було заарештовано, і тепер Московська церква на чолі з Кирилом вимагає засудження дівчат на сім років позбавлення волі за спів у святині.

Найбільше релігійне об'єднання України – Українська Православна Церква Московського патріярхату у 2011 році мала в Україні 12,043 парафій і 186 монастирів, у яких 10 тис. священиків і 4,650 монахинь та монахів прославляють святість Московського патріярха. З ними єднаються 20 навчальних закладів, 4,344 недільних школи.

Чи пам'ятають вони, як на початку 2000-их років з'ясувалося, що Митрополит Кирило був звинувачений у безподатковому ввезенні в Росію алькогольної і тютюнової продукції через фінансово-торговельну групу „Ніка", яку очолював протоєрей Володимир Верига – комерційний директор Відділу зовнішніх церковних зв'язків, де начальником був Кирило.

З Калінінґраду реґулярно літав до Европи „Боїнґ 737-300" з назвою„Митрополит Смоленський і Калінінґрадський Кирило". Патріярхові вже вручено понад 60 різних державних і церковних орденів та медалей, звання почесного доктора і професора присвоєно у 21 університеті та академії. Від початку 1990-их років Кирила звинувачують у зв'язках з КҐБ у радянський період, коли він мав аґентурне псевдо „Михайлов".

Фелікс Хмельковський – студент семінарії Лютера Райса, Джорджія.

Наукове Товариство ім. Шевченка в Америці

Замовляйте щойно видану нову книгу

Енциклопедії Української Діяспори

Том.1
Сполучені Штати Америки
Книга 2, Л-Р

Нью-Йорк - Чікаґо, 2012. - ***348 ст.***

У книзі поміщено 1256 гасел, 470 світлин та ілюстрацій, 9 таблиць з числовими даними і дві кольорові карти, в яких подано основні віхи українського життя в Америці; ключові політичні, громадські та мистецькі організації; представників усіх еміґранських хвиль - визначних українських діячів науки, культури, церковного та громадського життя; обширні гасла-статті про НТШ-А, Пласт, літературу, образотворче мистецтво, перепис населення, пресу, українські Нью-Йорк та Пенсильванію тощо.

Ціна $40 плюс $6 за пересилку
Для членів НТШ-А знижка на 20%
($32 за книгу плюс $6 за пересилку)

Комплект Першого тому ЕУД у двох книгах:
Книга 1 (А-К), Книга 2 (Л-Р)
коштує $80 плюс $12 за пересилку
Можна замовляти комплект або поодинокі томи

Чеки або грошові перекази виписувати на:
Shevchenko Scientific Society

Shevchenko Scientific Society
63 Fourth Ave.,
New York, NY 10003

info@shevchenko.org

Купіть для себе, для друзів та знайомих в Америці та Україні, дітям та внукам, усім, хто хоче знати про українців у США

Призабутий...

(Закінчення зі стор. 9)

тів одержали стипендію на навчання у місцевому католицькому університеті. У Мюнхені Владика Іван сприяв праці Санітарно-Харитативної Служби (СХС, потім – УМХС), зокрема дав дозвіл своїм підопічним священикам видавати Посвідчення про народження („метрики") українцям, які до вибуху Другої світової війни жили на території СРСР і тим самим підлягали примусовій репатріяції „на родіну" – згідно з ганебним таємним протоколом Ялтинської конференції.

У червні 1957 року Апостольська столиця створила Екзархат для українців-католиків у Великобританії; у квітні 1959 року – в Німеччині, а 22 липня 1960 року – у Франції. Апостольська столиця також підвищила статус українських екзархатів до рівна епархій-митрополій: в Канаді –1956 року, в Америці – 1958 року. Високо цінуючи величезну працю і відданість Владики І. Бучка для вірних Української Греко-Католицької Церкви, Папа Пій XII у травні 1953 року підвищив його гідність до сану Архиєпископа.

Виїжджаючи у 1939 році зі Львова на апостольську візитацію українських вірних у Латинській Америці, Владика І. Бучко не міг передбачати того, що Провидіння готує для нього дуже важке і дуже відповідальне майбутнє: захищати інтереси Української Греко-Католицької Церкви у вільному світі після того, як у березні 1946 року безбожна російсько-комуністична тиранія силою ліквідувала її і загнала у катакомби.

Високопреосвященний Архиєпископ Іван Бучко – „Владика скитальців" – помер у Римі 21 вересня 1974 року. Працею всього свого життя, за вірність Українській Католицькій Церкві й Україні, він заслужив собі на високе признання і вічну пам'ять.

Александрія, Вірджінія

Сміхотерапія при недолугій владі

Сергій Горицвіт

Дружній шарж на Миколу Азарова „Покращення всюди“. (Фото: veselahata.com)

На масові акції протесту виходять люди, які піднімають на глум владоможців. Після заяви Миколи Азарова про „кровососів“ київські дівчата розпочали акцію протесту. (Фото: Сашко Ямковий).

Ще не вмерла Україна, і виживає завдяки сміхотерапії при недолугій владі. Сміх став панацеєю від усіляких бід. За кількістю кумедних словесних „ляпів“ очільників держави Україна вже давно попереду всієї Європи.

Узяти для прикладу хоча б міністра освіти Дмитра Табачника. 9 березня у Кіровограді при покладанні квітів до пам’ятника Тарасові Шевченкові верхівку місцевої влади зустріли студентки з плякатом: „Не треба мені ваші квіти, поки Табачник – міністер освіти!“. В інших містах студенти скандували: „Табачника на нари! Та й підемо на пари!“ (пари – це двогодинні лекції у вищих школах), „Деґрадація освіти починається з Міносвіти“, „З Табачника реформ, як з козла молока“. І вже справжнім вертепом виглядало, коли юнаки водили того „козла“, а дівчата шмагали його квітами по лиці, нагадуючи про випадок з студенткою Могилянської академії.

Коли про чергове „поліпшення життя вже завтра“ розповів Микола Азаров, це теж викликало сміх у залі. Найбільше запам’ятався усім мовний шедевр М. Азарова про необхідність здолати „кровососів“, що присмокталися до бюджету. Над ним посміявся навіть Володимир Путін, а українські дівчата в закривавлених сорочках вийшли скандувати біля Кабінету міністрів: „Жінок у Кабмін!“.

Президент-„проффесор“ Віктор Янукович, відомий як шанувальник „поетеси Анни Ахметової“ і „російського поета Антона Чехова“, постійно розважає людей своїми крилатими висловлюваннями. Під час офіційних зустрічей він переплутав Сербію з Чорногорією, Північну Осетію з Південною, Туркменістан з Казахстаном, Ізраїль причислив до европейських країн, розділив Евразію на Азію та Евразію, а гору Афон перемістив у Палестину! Під час поїздок Україною він примудрився сплутати Балаклею Харківської области з кримською Балаклавою, вітати херсонців, перебуваючи у Миколаєві, а в прямому телеетері у Кіровограді спілкуватися з жителями Чернігова. „Ялинка“ у нього стала „йолкою“, слово „заради“ перетворилося на „зарази“, замість „унеможливити“ він заявив протилежне – „уможливити“, Гулак-Артемовський у його вустах перетворився на Артьомовського. Потіхою для всіх став його виступ в Давосі, коли В. Янукович бубонів: „Цей слоган – увікни…, увікни…, – вікніть для себе Україну – це слоган промо-кампанії нашої держави до Евро-2012“.

м. Одеса

Архів закордонної...

(Закінчення зі стор. 5)

митися з директором архіву Владиславом Берковським, близько співпрацювала з начальником відділу Володимиром Тихенком, які фахово зберігають кожний клаптик історії, пов’язаний з українською діяспорою“.

Ірина Матяш, доктор історичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України вважає, що в „архіві зформовано молодий, здатний до наукової праці й подолання труднощів колектив. Йому притаманна відповідальність перед історією за втілення в життя нової, але важливої в світовому вимірі справи. Через фонди Центрального державного архіву закордонної україніки лежить шлях до вічности. Знайдімо час для контакту з представниками архіву. Вони завжди радісно Вас зустрінуть!“.

Тетяна Ніколаєва – старший науковий співробітник Центрального державного архіву закордонної україніки, історик, архівіст, журналіст.

Степан Ворох був патріотом України

2 січня минуло 10 років від дня смерти відомого в діяспорі громадського діяча, великого патріота України, члена Організації Українських Націоналістів з 1937 року д-ра Степана Вороха, який народився 6 січня 1921 року в селі Кривеньке Копичинецького повіту (тепер Чортківського району) в сім'ї заможних селян Дмитра та Марії Ворохів. Крім нього, були ще три старші брати та сестра.

Навчаючись у сільській школі, С. Ворох виявив надхнення та здібності до знань, а тому батьки віддали його на навчання до гімназії „Рідна школа" ім. Маркіяна Шашкевича у Чорткові, яку він успішно закінчив 1942 року. У тому ж році він був зарахований студентом медичного факультету Львівського університету.

Ще навчаючись у гімназії, він став членом ОУН, за що був арештований польською владою. Проте участь в ОУН не була доведена, і його випустили з тюрми.

Московські „визволителі" вели активне спостереження за учнями Чортківської гімназії, але не могли натрапити на добре законспірованих активістів молодіжної ОУН.

Після проголошення 30 червня 1941 року Акта відновлення Української Соборної Самостійної Держави С. Ворох з студентами-однодумцями активно включився у роз'яснення населенню сіл повіту цієї важливої для життя українського народу події, за що був арештований німецькою владою. Але знання німецької мови допомогло йому уникнути розправи, і його випустили з в'язниці.

У липні 1943 року одружився з своєю однокласницею Стефанією Маньовською, батько якої був професором гімназії „Рідна школа".

Його старший брат Володимир був відомим у селі націоналістом, якого також переслідували поляки та москалі. Коли німці відступали, обидва брати з дружинами залишили Україну й опинилися в американській зоні окупації Німеччини. По дорозі, в Карпатах, у сім'ї С. Вороха народився син.

Після поневірянь та важкої праці двох сімей з дітьми у Німеччині С. Ворохові вдалося закінчити стоматологічні студії у Мюнхенському університеті Людвіґа-Максиміліяна в 1949 році. Через два місяці після цього обидва брати з сім'ями еміґрували до США.

Протягом чотирьох років їм довелося важко працювати, щоб заробити гроші на прожиття та навчання. Дітей віддали в будинок-притулок для еміґрантів за 200 кілометрів від Ню-Йорку і навідувалися до них один раз на місяць – іншого виходу не було.

Лише в 1953 році С. Ворох вступив до Ню-Йоркського університету, де у 1956 році отримав диплом з стоматологічної хірургії. У тому ж році він був покликаний до військової служби як лікар-дентист і прослужив до лютого 1960 року. По закінченню служби відкрив свій приватний кабінет у Ню-Джерзі і працював до 1998 року.

У сім'ї С. Вороха народилося три сини та дочка, які стали, як і батько, лікарями.

З початком своєї професійної праці С. Ворох активно включився в суспільно-громадське життя українців в Америиці. Це була людина

(Закінчення на стор. 19)

Степан Ворох...

(Закінчення зі стор. 18)

великих здібностей і обдарування. Мабуть, жоден еміґрант-українець не брався за стільки громадських справ, як С. Ворох, і виконував їх з честю. Він був членом стоматологічних товариств, а також Українського Лікарського Товариства Північної Америки (УЛТПА). У 1966-

Президент США Роналд Рейґан (ліворуч) і д-р Степан Ворох.

1968 роках був головою УЛТПА в Ню-Йорку, у 1966-1969 роках – членом організаційної комісії Українського Конґресового Комітету Америки (УККА) та його делеґатом на освяченні собору св. Софії у Римі Кардиналом Йосифом Сліпим. 4 жовтня 1969 року був представником УККА на Архиєпископському Синоді Української Католицької Церкви у Римі.

С. Ворох був головою Консолідаційної комісії Української Народної Республіки у Ню-Йорку у 1977 році та проводив переговори з Президентом та членами уряду УНР в екзилі про включення професійного та комерційного секторів у систему Державного центру з перспективою самостійности України.

35 років С. Ворох був референтом зовнішніх зв’язків УЛТПА та Світової Федерації Українських лікарських товариств з секретаріятом Світового Конґресу Вільних Українців. Був головою Всегромадського комітету проти русифікації України, і з цього приводу 16 вересня 1984 року під його керівництвом успішно відбулась демонстрація українців діяспори у Вашінґтоні. Наступного дня він та ще 11 осіб мали офіційні прийняття у Президента США Роналда Рейґана, де обговорювали стан української мови на батьківщині.

Протягом 1969-1975 років С. Ворох був головою Товариства „Церква в потребі“, головою метрополітального комітету у Ню-Йорку з нагоди 70-ліття головного редактора „Енциклопедії українознавства“ проф. Володимира Кубійовича.

З 1969 року понад 20 років був організатором фондів для „Енциклопедії українознавства“, головою товариства „Рідна школа“ у Ню-Йорку, а також головою комітету Тисячоліття Хрещення України (Гарвардський проєкт) та членом організаційної комісії Крайового комітету Тисячоліття Хрещення України у США. З цієї нагоди він був присутній на святкуванні у Ватикані, де зустрічався з Папою Іваном-Павлом II та іншими церковними діячами.

Архиєпископ Української Греко-католицької Церкви у Німеччині та Скандинавії Михайло Гринчишин пригадував на похоронах св. п. С. Вороха, з якою відданістю він працював для здійснення задумів Гарвардського проєкту, щоб увічнити для наступних поколінь літературну спадщину християнської України.

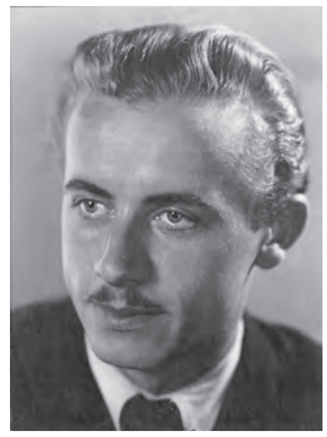
Особливих зусиль доклав С. Ворох для збору фондів серед українців діяспори США, Канади та інших країн для придбання приміщень під Посольство України у Вашінґтоні та дипломатичних представництв у Ню-Йорку. Постійний представник України при ООН Посол Валерій Кучинський в поминальному листі з приводу смерти С. Вороха зазначив, що українські дипломати Америки знали і шанували його, як відомого українського громадського діяча, справжнього патріота Батьківщини, як людину високих духовних цінностей, і що світла пам’ять про нього назавжди залишиться в українських серцях. Перший президент України Леонід Кравчук, перебуваючи в США, прийняв у Посольстві України С. Вороха і висловив вдячність за цю титанічну працю.

У 1995 році С. Ворох відвідав Україну, зокрема Чортківську гімназію ім. М. Шашкевича, в якій вчився понад 50 років тому, зустрівся з своїми однокласниками та виступив перед учнями та викладачами.

У 2007 році у цій гімназії було відкрито меморіяльну дошку з його барельєфом, яка нагадує всім про цього патріота України, який прославив себе та Тернопільщину ревним служінням Україні та її народові. Останні роки своєї громадської діяльности він голосно бив у дзвін тривоги і кликав нашу українську, розбиту на два табори громаду, до об’єднання для спільного добра – діяспори і Батьківщини.

Льонгин Гута,
доцент Тернопільського державного медичного університету ім. Івана Горбачевського

(З Всеукраїнської незалежної газети „Вільне життя“, 10 лютого, Тернопіль.)

У тридцяту річницю відходу
на вічний спочинок нашого
найдорожчого
МУЖА, ТАТА І ДІДУСЯ

св. п.

КОНСТАНТИНА В. ВАРВАРОВА

4 листопада 1924 р. - 6 квітня 1982 р.
(помер на 58-му році життя)

дипломата Державного Департаменту США,

була відправлена Панахида за упокій душі Покійного в:

- Українській православній катедрі св. Андрія у Вашінґтоні, Д.К.
- Українській православній церкві св. Андрія в Бостоні, Масс.
- Катедрі св. Володимира в Києві

Вічна Йому пам’ять!

У глибокому смутку:

дружина	- Олена Варварів
доньки	- Вікторія Варварів-Маркович з мужем Іваном
	- Ірина Варварів-Прістер з мужем Ричардом
сестра	- Софія Кравець з мужем Філягонієм
брат	- д-р Евген Варварів з дружиною Тамарою
внучки	- Аня, Таїса і Марина

„Сильніша від смерти є любов!“

З великим болем ділимося сумною вісткою з рідними, приятелями і знайомими, що з волі Всевишнього, в суботу, 31 березня 2012 р. відійшов у вічність наш дорогий ТАТО

св. п.

ПЕТРО КУЛИНИЧ

і в понеділок, 2 квітня 2012 р. відійшла у вічність наша дорога МАМА

св. п.

ОЛЬА КУЛИНИЧ

У глибокому смутку залишилися доньки **Ляриса і Адріана** та ближча і дальша родина в Україні, Америці і Канаді.

ПАНАХИДА була відправлена у понеділок, 2 квітня 2012 р. в похоронному заведенні Duchynski-Cherko Funeral Home, Yonkers, NY.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися у вівторок, 3 квітня 2012 р. в Українській католицькій церкві св. Михаїла у Йонкерсі, Н. Й., а відтак на Українському католицькому цвинтарі св. Духа в Гемптонбурґу, Н. Й.

Просимо о молитви за Покійних.
Нехай буде Їм вічная пам’ять!
